

Theologiæ Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. IV. Prædestinatio hominis absoluta & efficax ad determinatum gradum gloriæ, non præsupponit in præscientia Dei ipsius merita & finalem perseverantiam in gratiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](#)

Oppugna-
tur.Defendit
tur.Dupli-
cito datur
prima glo-
ria adul-
tus Felice.

233.

An pre-
destinatio ad
gloriam sit
facta ex
praevisa
meritis.

234.

Datur in
Deo decre-
sum inter-
tivum &
executivum.
Alensis.Smisung
Felix.
Probaio.

gloria; ergo qui non meretur jus, neque gloria meretur, vel si gloriam meretur, etiam meretur jus ad eam. Responde Felix sup. diff. 4. n. 4. Neg. Consequentiam: nam potius, inquit, hoc jus debet praesupponi ad merendam gloriam. Pro quo nota ex eod. Auctore loco citato primam gloriam in adulto, qui contritione extra Sacramentum justificatur, dari duplice titulo; ut correspondet primae gratiae. Datur ut haereditas & gratia; at verò ut correspondet contritione, datur ut merces, & propter meritum, & cum sit respectu diversorum, nullum est inconveniens, quod simul detur gratia, & propter meritum. Ignitur fieri potest, ut qui non meretur jus seu lemen gloria, id est, gratia, cui correspondet gloria ut haereditas; mereatur tamen gloriam, ut est merces bonorum operum hominis justificari.

Plura possene hic addi de merito gloriae, sed nolo mittere salem in messem alienam; id est, nolo ea enucleari ut tractare, quæ alterius loci sunt. Hac breviter dicta sufficiunt ad nostrum, propositum, quod est, explicare prædestinationis causas, ad quas perinde est, sive bona opera mereantur de condigne primam gloriam, an verò tantum de congruo. Perga itaque ad aliam quæstionem: sane molestissimam utrum nimis prædestination ad gloriam sit facta ante vel post prævisa merita. Hæc est nostra resolutio:

CONCLVSION IV

Prædestinationis hominis absoluta & efficax ad determinatum gradum gloriae non praesupponit in præscientia Dei ipsius merita, & finali perseverantiam in gratia.

235.

In præcedentibus sat, ut arbitror, actum fuit de gratuita prædestinatione ad gratiam; hic dicendum est de gratuita prædestinatione ad gloriam contra eos, qui, admisso priori, negant posteriorem, causantes, Deum nullo modo absolutè & efficaciter ullos adultos elegisse ad vitam æternam antè absolutam præscientiam bonorum operum usque in finem. Quæ doctrina, tametsi Catholicè defendi possit, & à multis defendatur, equidem nobis non placet propter argumenta inferius producenda. Pro quorum majori efficacia

Suppono 1. dari in Deo decretum intentum, & executivum, id est, voluntatem dandi gloriam, & voluntatem dandi gratiam & merita, quibus ad gloriam perveniantur. De hoc dupliciti decreto vide quæ diximus Sct. 1. Concl. 4. Traditur expressè ab Alensi 1. p. q. 28. membro 1. a. 2. in fine hisce verbis: Ratio prædestinationis ratione voluntatis duplex est: est enim voluntas proponens, & voluntas exequens: ratione voluntatis proponens dicitur prædestinationis propositum miserendi; ratione voluntatis exequens dicitur prædestinationis preparatio gratia. Hunc Auctorem sequuntur alii Recentiores, quos citat Smis. sup. u. 579. Adde Felicem de Prædest. cap. 4. diff. 6. n. 22.

ubi probat dictam distinctionem; quia sine ea neque Scriptura, nec Aug. nec alii Patres recte explicari possunt; nam modo affirmant, nos gratis prædestinari ad gloriam, modo ex præfis meritis, ut infra videbimus; gratia utique in intentione, ex meritis autem in executione.

Si objicias: Augustinus non est ulus ha distincione, ergo non datur. Responde Franc. n. 23. Primo: est auctoritas negativa, & sufficit, quod eam invenerit Scholasticæ, ut recte Scripturam & Patres explicent. Secundo: ne gando: nam Augustinus lib. 1. ad Simplic. q. 2. & de Corrept. & grat. c. 7. agnovit duas voluntates in Deo, unam gratuitam ex motu soli misericordia, & aliam ex justitia, ex motu meritorum: quare Tridentinum less. 6. cap. 16. ait: Vita eterna proponenda est tanquam gratia, h. iis Dei misericorditer promissa, & tanquam merces fideliter reddenda. Ita Felix.

Solent præterea alia duo loca S. Aug. citati, in quibus velut in terminis censetur istam distinctionem tradidisse. Unus locus est Sct. 3. in ratio Verb. Domini, ibi: Quos voluit Dominus his elegit. Elegit autem, scit dicit apostolus, & secundum suam gratiam, & secundum illorum iustitiam. Poterit electio secundum suam gratiam est electio in intentione; electio vero secundum illorum iustitiam est electio secundum ordinem executionis. Alter locus desumitur ex Tract. 68. in Joan. Non enim ait: qui facturus est, quæ futura sunt? sed qui fecit, quæ futura sunt: ergo si fecit ea, & facturus est ea: nam neque facta sunt, si ipse non fecit, neque futura sunt, si ipse non fecerit. Fuit ergo ea prædestinando, facturus est operando.

Sed neuter locus placet Theod. sup. n. 178. Nam priorem putat intelligendum de electione gratuita ad gratiam, & de electione ad gloriam tanquam mercedem meritorum: non autem de duplice modo electionis ad gloriam. Posterior eriam loco non distinguunt aeternam voluntatem exequente ab intentione dandi gloriam, sed temporalem executionem ad aeternam voluntatem exequente. Vide ipsum latius. Quantum ad loca citata à Felice, patet ex dictis Concl. 1. neque ea sat clara esse, sed administrare alias expositionem, quam ut significent ordinem intentionis & executionis. Concl. quoque Tridentinum solum significat distinctionem inter promissionem gloriae, & illius redditionem; non autem inter voluntatem efficacem dandi gloriam, & ejus executionem. Nam voluntas efficax dandi gloriam non est promissio, sed ipsa datio gloriae.

Ut ut fit de his locis D. Aug. eatenus (ut notat Smis. sup. in fine) ex ipso colligitur alia distinctione, quatenus aliquando doceat electionem in ad gloriam secundum se esse gratuitam; aliquando vero ait, eam esse ex præscientia mentis; quæ duo non consistunt, nisi primum intelligatur de electione secundum ordinem intentionis, secundum de electione secundum ordinem executionis. Sic ille. Sed enim, opponunt Adversarii: licet doctrina ordinis inter prædestinationis & executionis sit certa in Philosophia, tam

tamen uterque ordo non est in mente artificis; sed tamen ordo intentionis, ordo vero executionis est in re ipsa.

Respondet Felix sup. Primo: ipsos Adversarios admittere utrumque ordinem in mente artificis, cum facientur praecedere in Deo ante electionem mediorum intentionem gloriae saltem inefficacem. Secundo negat Assumptum: nam (inquit) quidquid artifex exequitur, habet in mente & in voluntate; & sicut in eis formatur intentio, ita etiam executio disponit, quid operandum sit, & quomodo, ut finem intentum consequatur. Ita præfatus Auctor. Igitur quid artifex exequitur, prout exequitur, habet in mente & voluntate: non enim solùm disponit, quid operandum sit, v.g. domum esse construendam; sed etiam quomodo, & quibus mediis illa constructio sit executioni mandanda.

Ista aliquis: posuit voluntate executivâ, neceſſario posuit effectus, & posuit tolâ voluntate intentionâ, nunquam ponetur effectus; ergo hæ fruſtanea est & superflua, cum nullum effectum habere possit; nam gloria, quæ debet esse effectus eius, posuit à voluntate executiva. Respondeo negando Consequentiam: qui intentione seu voluntate intermixta est ante prævisa merita. Sicut si quis potentissimus Monarcha hominem abjectum, charum tamen atque dilectum, ad regnum decessisset evehere, id est, quod magis ad eam sublimitatem fore idoneus, bonis attributis, omnique diligentia institutionis redde se politus atque ornatum.

Repondeo 2. dictas voluntates habere diversos effectus. Nam (inquit Felix sup. n. 24.) voluntas effluxus intentionis infert infallibiliter electionem, & executionem & gloria inchoative est futura ab ea, quæ adæquate futura est à voluntate executiva. Neque necessariū est, ut voluntas Dei sit: sicut, ut in objecto ponatur aliquid physicū, sufficiat ut ponatur aliquid morale; hæc autem ponit ut volutum gloriae: nam gloria est bonum amabile propter se, & ratio amandi media propter ipsum, & sub hac ratione terminat adū intentionis. Est etiam bonum causatum per media, & sub hac ratione terminat actum executionis.

Urgent Adversarii: istæ duæ voluntates pugnant inter se; Ergo non sunt ponendæ. Antecedens patet, nam intentione est actus liberalitatis, executio est actus justitiae, qui oppositi sunt. Faro, oppositi sunt respectu ejusdem objecti; at in calo nostro non habent idem objectum; nam intentione solùm habet pro objecto substantiam rei, executio autem substantiam & modum seu media. Porro eidem voluntati possunt inesse actus justitiae & liberalitatis, dummodò retinetur circa diversa objecta. Sic enim simul potest quis velle alteri solvere debitum strictum, & ultra illud dare elemosynam.

Aliter respondeo Felix sup. negando Antecedens. Ad probationem dicit: quod intentione, etiam si liberalis ex parte actus, non tamen ex parte objecti; nam ad gloriam ut coronam, & ut præmium prædestinat Deus, quod exemplo

declaratur: ego volo emere librum, & reddere equivalentes pro pretio, qui actus intentionis est justitia, & simul est liberalis & gratiosus; nam cum possem emere à Petro, vel à Francisco, volo à Francisco emere, cui gratulor: ita Deus, cum prædestinat, liberaliter prædestinat, cum hunc eligat, & alium reliquat; & simul servat justitiam; nam intendit dare gloriam ut coronam, & ut præmium. Hæc ille.

Instat quispiam: implicat velle dare gloriam 245. ut coronam ante prævisa merita; nam præmium Instans. dicit relationem ad meritum. Respondet Felix Solvitur ex sup. n. 25. negando Antecedens. Pro quo notar, ead. quod intentione efficax distinguitur ab inefficaci: nā hæ solùm respicit bonum absolue complacendo in ipso, & non ut consequendum; efficax In quo di- finguuntur intentione effi- tax ab ineffi- caci.

Ita illa constructione sit executioni mandanda. Ista aliquis: posuit voluntate executivâ, neceſſario posuit effectus, & posuit tolâ voluntate intentionâ, nunquam ponetur effectus; ergo hæ fruſtanea est & superflua, cum nullum effectum

fuerit sine meritis, non tamen impleri possit sine illis, quia ita Deus disposuit: nam licet non fu-

isset facta propter merita, est tamen cum habi-

tudine ad illa.

Quod dupliciter intelligi potest: primo, ut in primo signo intelligamus illam intentionem tantum, & nondum determinata media, sed determinanda. Secundo, ut simul in eodem signo sit voluntas finis, & voluntas mediorum determinata. Primum magis accommodatum est nostro conceptui; secundum verò fuit in rei veritate; quia, cum Deus non indigeat discurso ad intentionem mediorum, sed omnia possibilia sunt illi præsentia, in eodem signo, quo intelligitur intentione finis, etiam intelligitur determinata media, ita ut solùm sit ordo ex parte obiectorum, quo finis est prius volitus, quam media. Itaque quoquaque modo fiat, ita est volitus finis, ut dicat ordinem ad media sive determinata, sive determinanda. Ita Felix.

Urgent rursus Adversarii: actus specificantur per obiecta; sed gloria danda ex meritis est obiectum justitiae, fidelitatis, vel gratitudinis secundum varias sententias ergo intentione gloria danda ex meritis non est liberalis, sed ex justitia &c. Respondet Felix sup. distinguendo consequens: ex parte obiecti concedo, adum illum non esse liberalem; nego verò ex parte subiecti; nam Deus ex nullo titulo tenetur habere talem actum. Ex quo constat, quod talis actus Dei non est omnino liberalis; nam ex parte obiecti est justitia vel fidelitas &c. At verò actus, quo Deus vult nobis dare primam gratiam est omnino liberalis tam ex parte actus, quam ex parte obiecti. Sic ille. Quippe prima gratia sine ullis meritis datur, ut pater ex ante dictis.

Sed nunquid huic doctrinæ contrariatur Secundus? Viderunt Aliquis quod sic propter ea quæ habet in Reportatis I. Dist. 41. n. 9. ibi: Nulla igitur est res ex parte prædestinati, quare prædestinat Petrum. Item Aug. de Prædest. SS. c. 18. Non quia tales eramus, nos elegit; sed quia nos elegit, tales eramus. Igitur nullum bonum est præsumum in prædestinatione propter quod Deus prædestinat Petrum.

246.

In eodem signo Deus intendit si- nem, & de- terminavit media.

Solvitur per Felicem.

248.

An doctri- na nostra con- trarieatur Scoti.

Petrum. Dices: nunc quid praedestinat propter merita, sicut reprobatur propter demerita? Dicitur, quod hoc est simpliciter falsa: Deus praedestinat propter merita. Contra: Deus vult Petrum praemari propter merita; sed hoc est Petrum praedestinare. Dico, quod hoc est amphibologia ex hoc, quod by Propter merita posset construi cum ly Vult, & sic est sensus, Deus propter merita vult Petrum praemari, & hoc est falsa: vel potest construi cum ly Praemari, sic: Deus vult Petrum praemari propter merita, & hoc est vera, & Deus reprobatur Iudam propter demerita. Hoc ille loco citato iuxta impressionem Colonensem. At vero in impressione Lugdunensi ad objectionem positam respondet n. 7. sub hac forma verborum: Deus vult Petrum salvati propter merita, tanquam propter voluntum procedens in fieri, & in dispositione ad salutem; sed non vult ipsum salvati propter merita, ut propter rationem volendi; sed potius est conversa; quia prius vult finem alicui, quam aliquid ordinatum ad finem. Unde in primo instanti post volitionem sue bonitatis vult Deus beatitudinem five praedestinationem Petri, sine alia ratione volendi.

249.
Sed perpe-
ram.

Quid tibi videtur benigne Lector, num Scotus hic opponitur nostrae sententiae? Quinimo (ut notat Felix sup. n. 26.) his verbis eam docet. Nam ex eo, quod ly Propter merita conjungitur cum ly Vult, quod significat intentionem, est falsum, quod intentio sit propter merita; cum vero ly Praemari significet executionem, dum conjungitur cum ly Propter merita, quod etiam significat fieri, est propositione vera: quia verum est, quod in executione Deus propter merita praematur. Ita Francisi. Persisto itaque in Supposito, & dico rursum, in Deo seu in voluntate divina aliud esse decretum intentivum, vel, ut Alii, ordinem intentionis, alium ordinem executionis, seu decretum executionis.

250.
Secundum
Suppositum.

Suppono secundum: isthac verba (simpliciter & ab solute posita) Electi, Prædestinati, A Deo vocati secundum propositum &c. Item, Electio, Prædestination, Propositum &c. acepsi in Scriptura sacra, & apud D. Aug. non pro incompleta electione seu prædestinatione ad solam gratiam, sed pro completa ad gratiam & gloriam. Est quippe unus actus Dei (vel si plures, necessario conjuncti) quo cuiuspiam tota salus per gratiam Dei acquirenda & largienda decernitur, ulque adeo, ut si tantum gratiam clargiri constituerit, potius reprobatus appellandus sit, quam electus. Quamquam enim effectus prædestinationis possit esse incompletus, siquidem prius datur gratia, quam gloria; attamen non ipsa prædestination: est namque incompletum respectu salutis alienat vocabulum prædestinationis, ita ut non denominet aliquem absolutum electum, sed solum eum particula restrigente ad fidem, ad justitiam, &c.

Sed audiamus Scripturam, de electis loquentem, Math. 24. v. 22. Et nisi breviter fuisserent dies illi, non fieret salva omnis caro; sed propter electos brevibuntur dies illi. Et v. 24. Et dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem indu-

cantur (si fieri potest) etiam electi. Item Mat. 13. v. 20. Sed propter electos, quos elegit, breviavit dies. Quis non intelligit, Scripturam hic per electos accipere electos ad gloriam? Soli enim illi salvient, & in errorem non inducentur. Rursum Matth. 20. v. 16. Multi sunt vocati, pauci vero electi. Quod omnes intelligunt de electis ad gloriam, ut manifeste apparet ex parabolâ oportet in vineam conductis, qui illa verba submetuntur. Accedat, quod ait Apostolus Rom. 8. v. 28. Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos præfici & prædestinavit &c. Ubi S. Aug. lib. de Corrip. & Grat. c. 7. ait, eosdem illos, quos prædestinavit Deus, & non alios etiam vocasse, justificasse, & glorificasse. Illi, inquit, electi, in se dictum est, qui secundum propositum vocati, qui iam prædestinati atque præfici. Horum si quisque perit, fallitur Deus; sed nemo eorum perit, qui non fallitur Deus.

Neque recte dixeris: haec doctrina ad nihil utilis est, nisi ad licentiam vita & desperacionem. Enimvero prudenter adhibita humanis vitiis, fiduciam infirmis ingerit, te, non obstantibus, auditor periculis, temptationibus, infirmitatibus, per gratiam Dei salutem conlecturos. Unde tam adiicit Apost. Quid ergo dicemus ad hoc? Si Deus pro nobis, quis contra nos? Et v. 33. Qui scutatur adversus electos Dei? Deus qui justificat &c. Sed in hi omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos. Ad quæ verba S. Aug. lib. Merito sua quæquit vox ad regnum electorum: Si Deus pro nobis, quis contra nos? &c. Quam finis autem perseverantia usque in finem munus accepint, sequantur & dicant: Qui nos separabit à Chariatu Christi &c.

Nec obstat; quod Apostolus ibi loquatur ad omnes Romanos, sicut & in aliis locis ad diversas Ecclesiias, in quibus absque dubio aliqui qui erant non electi ad gloriam. Nam (et alii bene advertunt) est modus congruentialius & ultimatissimus loquendi Communionebus, ut in commendando sic eas alloquatur, quasi omnes essent boni, & in reprehendendo vice verâ quasi omnes essent mali; cum causa laus illa & vituperium non nisi in quodam propriè eadat. Ita tradit D. Aug. Epist. 59. Scriptura, inquit, mos est ita loqui de parte, tamquam de toto; sicut Corinthis in primis Epistola sua dicit, partibus ita laudat, tanquam omnes tales sint, cum partibus essent laudabiles quidam eorum: & potius in nonnullis Epistolis ipsius locis ita reprehendit, tanquam omnes culpabiles essent propter quosdam, qui tales erant. Istam divinarum Scripturarum confutacionem per omne corpus litterarum ejus cicererim spassum, quisquis diligenter adverterit, multa disperget, quae inter se videntur esse contraria. Haec ille,

Atque secundum hanc regulam q. 17. super Gen. explicat, quod Christus dixit Apolito: Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus discessus est? Joan. 6. v. 7. Illud, inquit, attende, eccl. 20. mus, ubi ait: Non de omnibus vobis dico, ego deo, scio, quos elegi: ubi declarat, ad electionem meam pertinet.

principiis nisi bonos; ac per hoc illud quod dictum est: Ego duodecim elegi, per synedoches dictum est, ut nomine majoris meliorisve partis etiam illud completeretur, quod ad ipsum nomen non pertinet. Quando naque Christianis loquimur, congruit ut omnis conveniamus, quasi fideles & sancti, & in regnum Dei prædestinati haberentur; cum enim reproratio sit occulissima, & ingratisima, non debet

quam radice proficiunt, ut quidam præ ceteris ad proposi-
eredant, ut adducantur ad ovile Christi, ut ^{tum}.
voce eius audiant, ut brevientur tentationum
dies, ne fortè pereant, ut non repellat eos, ut
non rapiat eos quisquam de manu sua, ut per-
maneant nobiscum, denique ut vocentur, ju-
stificentur, glorificantur, & eis omnia coope-
rentur in bonum. Ista ergo electio non præ-
scientiam fidei & perseverantie, non victoriam
tentationum praesupponit; sed è contrario elec-
torum fides & fortitudo contra tentationes,
ac perseverantie, & omnium rerum coopera-
tio, & vocatio, justificatio atque glorificatio
in electionem eorum & propositum ac com-
placentiam Dei, tanquam originem & funda-
mentum ultimum sunt referenda.

Et hinc est, quod Apostolus, cum omnibus

reprehendit videretur, ad Hebreos 6. v. 9.

dicit: Confidimus autem de vobis dilectissimi melio-
ra & viciniora saluti, tametsi ita loquimur. Et Phi-
lip. v. 6. alloquens universos: Confidens (inquit)
bi ipsum, quis, qui cepit in vobis opus bonum, per-
petuat usque in diem Iesu Christi. Sicut est mihi ju-
sum hoc sentire pro omnibus vobis. Confidimus mo-
do sepius loquitur D. August. Unum affero lo-
cum ex lib. de Cor. & Grat. cap. 9. Quia
ego non habuerunt perseverantiam, sicut non verè
discipuli Christi, ita nec verè filii Dei fuerunt, etiam
quaeso esse videbantur, & ita vocabantur. Appella-
mus igitur & electos Christi discipulos, & Dei fi-
lios, qui sic appellandi sunt, quos regeneratos pie vi-
vere cernimus; sed tunc verè sunt, quod appellantur,
si manifestent in eo proper quod sic appellantur. Ex
quibus omnibus fatis patet, Scripturam & Au-
gustinum per prædestinationem, simpliciter &
abolutè positum intelligere non incompletam,
sed completam, nempe ad gratiam & gloriam,
nisi aliud oppositum colligatur. His ita sup-
positis,

Probatur Conclusio nostra ex Scripturis,
Mat. 13. v. 20. Propter electos, quos elegit, bre-
vius dies. Lue. 12. vi. 32. Nolite timere pusilli-
gex, quia placuit Patri vestro dare vobis reg-
nam. Joan. 10. v. 41. Et aliae oves habeo, qua-
non sunt ex hoc ovili; & illas oportet me adducere,
& vocem meam audient &c. Et inf. v. 28. Et ego
vitam eternam do eis; & non peribunt in aeternum,
& non rapiet eas quisquam de manu mea. Item

Rom. 8. v. 28. Scimus autem quoniam diligentibus
Deum omnia cooperantur in bonum. Et cap. 9. v. 11.
Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni
egissent aut mali (ut secundum electionem propositum
Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante di-
ctum est ei: Quia major serviet minori, sicut scrip-
tam est: Iacob dixi, Esau autem odio habui. Et

cap. 11. v. 2. Non repulit Deus plebem suam, quam
prostivit. Denique ad Ephes. 1. v. 4. Sicut ele-
git nos in ipso ante mundi constitutionem, ut esse-
mus sancti & immaculati in conspectu ejus in char-
itate, qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum
per Iesum Christum secundum propositum volunta-
tis sua.

Et similia plura testimonia possent adferri,
que omnia significant manifestè ex peculiari
Dei diligenti, & sibi complacenti, & eligen-

tiis ac prædestinantis affectu & proposito, tan-
quam radice proficiunt, ut quidam præ ceteris ad proposi-
eredant, ut adducantur ad ovile Christi, ut ^{tum}.
voce eius audiant, ut brevientur tentationum
dies, ne fortè pereant, ut non repellat eos, ut
non rapiat eos quisquam de manu sua, ut per-
maneant nobiscum, denique ut vocentur, ju-
stificentur, glorificantur, & eis omnia coope-
rentur in bonum. Ista ergo electio non præ-
scientiam fidei & perseverantie, non victoriam
tentationum praesupponit; sed è contrario elec-
torum fides & fortitudo contra tentationes,
ac perseverantie, & omnium rerum coopera-
tio, & vocatio, justificatio atque glorificatio
in electionem eorum & propositum ac com-
placentiam Dei, tanquam originem & funda-
mentum ultimum sunt referenda.

Porro hanc esse mentem D. Aug. Probatur 258.

1. ex iis locis, in quibus docet, quod quando Deus vult aliquem ad salutem adducere, tantà hoc efficacia exequatur, ut nihil ipsum unquam impedit à fine consequendo; ergo præcedit in

Deo efficax intentio illius finis. Hæc sunt verba Deum' nibil

D. Aug. lib. de Cor. & Grat. c. 14. Cum unquam homines per correctionem in viam justitia seu re-

gniant, seu revertuntur, quis operatur in cordibus eo-

rum salutem, nisi ille, qui, quolibet plantante atque

rigante, & quolibet in agri aigue arbustulis operan-
te, dat incrementum Deus, cui volenti salvum facere

nullum hominis resistit arbitrium? Sic enim velle vel

nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam

voluntatem non impedit, nec superer potestatam.

Ergo voluntas salvandi est cœula, eur omnia

impedimenta salutis dissipentur. Unde post pauca subjungit: Non est itaque dubitandum, vo-
luntati Dei, qui in calo & in terra omnia que cum

que voluit fecit, & qui etiam illa, que futura sunt,
fecit, humanas voluntates non posse resistere, quæ

minus faciat ipse, quod vult, quandoguidem etiam de ipsis hominum voluntatibus quod vult, cum vult,
facit.

Quod autem loquatur de salute eterna, pa-

ret; quia confirmat suum dictum per exem-
plum Saulis, & Davidis, qui à Deo constituti

sunt Reges temporales, & concludit dicens: Si lumen aeternum,

ergo, cum voluerit Reges in terra Deus constituere,

magis habet in potestate voluntates hominum, quam

ipsi suas, qui alius facit, ut salubris sit correptio, &

fiat in correcti corde correctio, ut celesti constituantur

in regno? Consimilia habet alibi, quæ brevi-

atis gratia prætereo.

Probatur secundò, ex singulari voluntate 259.

salutis parvolorum, de qua sic ait S. Doctor E.

Probatur 2.

probatur 2. pift. 105. Quam, quoq[ue], allatur sunt causam (Pe-

mens D. Aug.

lagianum) quoddam aliud (parvulus) si gubernatur, ut

baptizatus hinc exeat, aliud infidelium manibus tra-

ditus, vel etiam fidelium, priusquam ab eis bap-

tizandus offeratur, expiret? Ac post pauca: Et cur

Deus sine providentia Dei, cui nostri capilli numerati sunt, gulariter

sine ejus voluntate non cadit passer in terram, qua providet sa-

nec fato premitur, nec fortuitis casibus impeditur, lumen par-

nece ullâ iniuritate corruptitur, ut renascatur ad vulorum,

hereditatem caelestem, non confundit omnibus parvulis

filiorum suorum, & nonnullis consulit etiam parvulis

impiorum? Aliam autem rationem non afferit Aug. nisi: O altitudo divitiarum &c. live prædestinationem. Hinc lib. 4. contra Julianum cap. 8. ait: Novus Dominus, qui sunt ejus, & in eorum salute, atque in saum regnum introductione, certa est voluntas ejus. Item lib. 5. contra Jul. c. 4. inquit: Ex his (prædestinatis) nemo perire, quacumque aetate moriatur. Abiit enim, ut prædestinatus ad vitam sine Sacramento Mediatoris finire permittatur hanc vitam. Igitur prædestinatione, secundum Aug., est causa, cur huic applicetur Sacramentum regenerationis, & non alteri. Quæ autem ratio parvolorum, eadem est adultorum, sicut quoad gratiam, ita etiam quoad gloriam, nisi quod adulti in executione hanc mereantur bonis suis operibus. Unde

261. Probat 3. ex illi voluntate, quæ est velut radix gubernationis mirabilis, circa adulti, quam Augustinus ubique praedicas esse prædestinationem. In hanc utique referit, quod unius donetur fides, alteri non: nam Epist. 107. explicans illa verba Apostoli 2. Thess. 3. v. 2. Non enim omnium est fides, inquit: Tanquam diceret: Non enim apud omnes, etiam nobis orantibus, glorificabitur verbum Dei; quia ipsi utique fuerant crediti, qui ordinati erant in vitam aeternam, prædestinati in adoptionem filiorum per Iesum Christum ipsum, & electi in ipso ante mundi constitutionem. Ipsi quoque adscribitur, quod aliquibus Passio-nis Christi medicina applicetur per justificatio-nem, & alia media salutis, & non omnibus, lib. 2 de Peccat. meritis c. 29. parvo a principio: Idem ipse Dominus noster hanc suam medelam nullis generis humani temporibus ante ultimum futurum adhuc judicium denegavit eis, quos per certissimam præscientiam, & justissimam beneficentiam secum regnatores in vitam prædestinavit eternam. Plura in particulari vide apud Alios.

262. Generaliter, quod illa prædestination sit radix unica, unde tanta diversitas gubernationis hominum proficitur, docet S. Aug. lib. de Corrept. & grat. cap. 7. circa medium, dicens: Qui cumque ergo ab illa originali damnatione ista divina gratia largitate discreti sunt, non est dubium, quod & procuratus eis audiendum Euangelium, & cum audiunt, credunt, & in fide, qua per dilectionem operatur, usque in finem perseverant, & si quando exorbitant, correpti emendantur, & quidam eorum, eti ab hominibus non corripiantur, in viam, quam reliquerant, redeunt: & nonnulli, accepta gratia, in qualibet aetate periculis hujus vita mortis celeritate subtrahuntur. Hæc autem omnia operatur in eis, qui a sa misericordia operatus est eos, qui & elegit eos in Filio suo ante constitutionem mundi per electionem gratia. Si autem gratia jam non ex operibus, alioquin gratia jam non est gratia; non enim sic sunt vocati, ut non essent electi, propter quod dictum est: Multi sunt vocati, pauci vero electi: Sed quoniam secundum propositum vocati sunt, profecti electi sunt per electionem, ut dictum est, gratia, id est gratuitam. Et post pauca: Ex ipsis nullus perit; quia omnes electi sunt; electi sunt autem, quia secundum propositum vocati sunt; propositum autem non suum sed Dei. De quo alibi dicit (Apo-

stolus) Ut secundum electionem propositum determinat, non ex operibus, sed ex vocante dictum est &c. Quidni ergo, ex mente D. Aug., omnia media salutis, atque adeo etiam bona merita profluant ex prædestinatione, & non econtra?

Hæc mens D. Aug. probatur 4. ex voluntate illa, quæ est veluti radix & cardo gubernationis reprobatorum, ex voluntate, inquam, reprobationis, de qua sic lego apud ipsum lib. de Corrept. & grat. c. 7. circa finem: Qui vero per severatum non sunt, ac sic à fide Christiana & conversatione lapsi sunt, ut tales eos vita hujus suæ inventiat, procul dubio nec illo tempore, quæ tunc piega vivunt, in isto numero (scilicet electorum ad regnum) computandis sunt. Ut quid ita Sancte Pater? Non enim, inquit, sunt à massa illa præditionis præscientia Dei & prædestinatione disertati, ideo nec secundum propositum vocati. Hinc lib. de Dono persever. c. 11. in principio: Prinde sicut apost. ait (Rom. 9. v. 16.) Non volenter, neque currentis, sed miserentur est Dei; qui & parvulus, quibus vult, etiam non voluntibus, neque currentibus subvenit, quos ante constitutionem mundi elegit in Christo, datus etiam eis gratiam (justificantem) gratis, nullis eorum vel fidei vel operum meritis præcedentibus; & majoribus, etiam hi quis prævidit, si apud eos facta essent, suis mirabilis indituros, quibus non ruit subvenire, non subvenit, quibus in sua prædestinatione occulit quidem, sed iustè alius judicavit. Ubi utробique subventionem & non subventionem referit, non in merita & demerita; sed in prædestinationem, & non in prædestinationem ad regnum.

Sic quippe dicta sua intelligit Aug. ut patet ex lib. de Corrept. & grat. dicto cap. 7. ibid. ut patet per hoc, & qui Euangelium non audierunt, & qui eo auditio in melius commutati perseverant non accepserunt; & qui Euangelio auditio venire ad Christum, hoc est, in eum credere noluerunt. Et qui per etatem parvulum nec credere poterunt, sed à originali noxa solo possent lavacro regenerationis absolviri, quo tamen non acceperunt mortui perirent, non sunt ab illa confessione discreti, quam constat in damnata, eunibus omnibus ex uno in condemnationem. Coenobitarum alibi loquitur.

Ultima probatio sumitur ex vocatione, secundum propositum, quam Aug. passim docet, scilicet electis competere, ita ut propositum idem servatur, quod prædestinatione. Sufficiat quod superstitiuli ex c. 7. de Corrept. & grat. Quantum propositum vocat sunt, profecti electi sunt per electionem, ut dictum est, gratia, id est gratuitam. Ac aliquibus inter electis concludit dicere: Cum ergo audimus: Quos autem prædestinavit, illos & vocavit; secundum propositum vocatis debemus agnoscere; quoniam inde cepit, dicens: Omnia cooperantur in bonum his, qui secundum propositum vocati sunt &c. Igitur secundum Aug. vocatio & merita, quæ vocationem præsupponunt, non præcedunt prædestinationem, sed eam subficiunt, tanquam media, quibus infallibiliter propositum Dei de danda gloria adimpletur. Vide Smil. sup. à n. 491. usque ad n. 560. ubi ex longe & latè probat nostram Conclusum. tom ex Scripturis.

Scripturis, tum ex D. Aug. & aliis SS. Patribus, & responsa Adversariorum explodit.

Et quāvis Doct. Subtilis nihil absoluē re-solvat circa hanc controveriam; tamen videtur magis inclinare in nostram & communiorum, & veriore doctrinam, 1. dist. 4. i. q. un. n. 11. ubi post relatas Aliorum sententias, & retu-mas, scribit in hac verba: Potest aliter dici, quod prædestinationis nulla est ratio, etiam ex parte præ-dicti, aliquo modo prior ista prædestinatione. Quod autem loquatur de prædestinatione completa felicitate tam ad gratiam, quam ad glo-riam, patet ex ejus probatione, quæ talis est: Vo-lens ordinatè finem, & ea, quo sunt ad finem, prius vult finem, quam aliquid entium ad finem; quia prop-terum alia vult: ergo cùm in toto processu, quo cre-a-tura beatificabilis perducitur ad perfectam, finis ultimus sit beatitudine perfecta; Deus volens huic aliqd istius ordinis, primò vult huic creatura beatifi-cabilis finem, & quasi posterius vult sibi alia, qua-sunt in ordine illorum; quæ pertinent ad illum finem; sed gratia, fides merita, & bonus usus liberi arbitrii, omnia ad istum finem sunt ordinata, licet quadam re-motio: & quoniam propinquius: ergo primum isti vult Deum beatitudinem, quam aliquid istorum; & prius vult ei quodcumque istorum, quam prævideat ipsum habitum quodcumque istorum: igitur propter nullum istorum præsumvit vult ei beatitudinem.

Sed quid ad hæc Adversarii? Major (inqui-unt) rationis Scotti solùm est vera de mediis physicis, & non de moralibus, qualia sunt me-rita respectu virtutum æternarum. Et ratio disparitatis est, quod medium morale non realiter, sed im-pe-tratori concurreat ad consecutionem finis; non potest autem imператорi concurrere, nisi supponatur esse in scientia, à quo finis est im-pe-trandus; cùm imparatori concurrere non sit aliud, quam objec-tivè movere voluntatem alterius ad dandum id, quod impec-tratur, & non possit voluntatem movere, nisi se sit; quia nihil volitum, quia cognitum. At verò medium physicum non impec-tratori, sed realiter concurrit ad consecutionem finis: potest ergo finis efficaciter esse volitus ante existentiam, vel præ-scientiam talis mediis, quia non est causa movens ad volendum finem, sed solùm est realis causa finis, sufficiens adeo, quod realiter præexistat (tempore vel natura) consecutioni finis, quam existentiam accipere potest per electionem effi-cacem, posteriorem intentioni finis. Sic illi.

Sed perperam, nam bene responderet Smil. sup. à n. 562. nullum esse illud differimen inter medi-um morale & physicum, quantum ad præsens atinet; utriusque enim electio est posterior, secundum ordinem intentionis, efficaciter voluntate finis; cùm hæc voluntas sit causa illius elec-tionis, loquendo de ordine intentionis, & de pri-ma voluntate efficaciter circa finem & media; tametsi, secundum ordinem executionis, efficaciter voluntas mediorum sit causa volendi finem; & hæc causalitas, quod medium morale, impec-tratoria dici possit (latè nunc impec-trationem capiendo, ut contra realem causalitatem distin-guitur; non verò contra causalitatem meriti

condigni) & consequenter supponat talis mediis existentiam in scientia ejus, à quo finis est im-petrandus.

Et intra hunc ordinem executionis tota cau-salitas mediis, etiam moralis limitatur; in ordine verò intentionis medium, etiam morale nullam habet causalitatem; sed solùm habet rationem effectus finis: ergo ad intendendum efficaciter finem non requiritur, quod medium existat in præscientia intendentis finem, sed potius necesse est, quod intentione, velut luā causā, posterius existat in præscientia, loquendo de præscientia intuitiva, quæ ad medium ut actu futurum terminetur. Quod addo; quid ad volendum effica-citer finem, ut talis voluntas sit prudens, requiri-tur præcogitatio mediorum possibilium, ne a-liter intendenti merito illudatur & diceatur: Hic cœpit ædificare & non potuit consummare, ut Dominus moneret. Luc. 14. Hucusque Theod.

Qui ibidem n. 563. recte notat, perinde esse ad veritatem dicta Majoris, sive quis intendat finem sibi, sive alteri. Sic enim Pater effica-citer intendere potest filio doctrinam seu eruditio-nem, tametsi non immediatè ad eam concurredit, & non habeat in sua potestate applicationem omnium causalium concurrentium immediatè ad illum effectum. Alioqui neque Medicus pos-set efficaciter intendere sanitatem infirmi, quam non causat, nisi applicando activa passiva; neque creatura aliquem suum effectum; quia non ita habet in manu sua concursum Dei, quin illum Deus aliquando possit subtrahere. Ergo ut vo-luntas illa patris sit efficax non solùm circa me-dia, sed etiam respectu finis, satis erit, ut, si in potestate patris foret infallibiliter inelinarer vo-luntatem filii ad cooperandum mediis à se sub-ministratis, & ponere omnia alia, ad consequen-tum illum finem necessaria, id omnino faceret, & fios adeptio de facto sequeretur. Atque ut talis pater non intenderet, efficaciter doctrinam filii, num ex eo bene infertur: ergo Deus ante prævisionem meritorum nequit intendere fi-nem, v.g. gloriam æternam ab homine conse-quendam? Hercule in manu Dei sunt omnes causa necessaria ad tales finem, seu effectum, juxta illud Proverb. 21. v. 1. Sicut divisiones aqua-rum, ita cor Regis in manu Domini; quo cumque voluerit, inclinabit illud.

Cum ergo homo finem, à se consequen-tum prius efficaciter intendit, quā elegit me-dia (quippe finis est est in ejus potestate, & or-dinatè volens exercere suam potestatem, prius efficaciter intendit finem, quā elegit media, quia hæc propter illum vult) quād magis Deus nobis efficaciter volet vitam æternam ante electionem mediorum. Etenim vita æterna magis est in potestate illius, quam in nostra: ergo ante prævisa merita, quæ non sunt nisi media, eam nobis voluit. Et quāvis ad ali-quam electionem mediorum posset sufficere simplex complacientia, vel etiam voluntas effi-cacis conditionata finis, ut patet in voluntate antecedente, quā Deus vult omnes homines salvo-si fieri; haud equidem ad electionem absolutam

omnium

Prius effi-caciter in-tenditur fi-nis, quā elegi-tus media.

Absoluta es-tecio omniū mediiorum præsupponit perfec-tam & abso-lutam intentionem finis.

omnium mediorum, quæ infallibiliter consequantur effectum. Illa siquidem electio præsupponit etiam perfectam & absolutam voluntatem finis. Cum itaque Deus media proverit creatura rationali, quibus infallibiliter consequatur salutem, liquidè sequitur, quod prius non simpliè complacentia, aut voluntate conditionata, sed perfecta & absoluta voluerit eam salvare, ex qua voluntate profluxit illa applicatio infallibilium mediorum.

(272.)

Deus habuit saltem intentionem respectu scilicet electorum.

Smis.

Sanè quod Deus habuerit perfectam intentionem erga electorum beatitudinem, videtur (inquit Smis. sup. n. 565.) negari non posse; nam, si ullum finem sub fine ultimo, qui est gloria ipsius, perfectè intendit, maximè id locum habet in intentione istius finis; nam reliqua omnia ordinavit propter electos, dicente Paulo ad Rom. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, &c.* Unde completo electorum numero cœsabit præsens ordo, & præsens gubernatio mundi sensibilis, eritque generationum & corruptionum finis, ut est communis sententia Theologorum. Sic ille. Apud quém plura ad idem propositum reperies.

(273.)

Ponit Deus decernere gloriam, off. previsamente.

Si inferas: ergo tametsi Deus voluerit, non potuisse gloriam decernere post prævisa meira. Negatur Consequentia: nam licet præsumamus, Dcun habuisse perfectiorem intentionem finis, quia præsumimus, quod melius est, quando de contrario non constat; potuisse tamen absolute habere intentionem imperficiam negativè, id est, non optimam (secùs privativè, id est, non bonam) quia, ut patet ex alibi dictis, non necessariò semper vult, quod melius est respectu finis proximi; semper tamen quod bonum est, imò respectu finis remoti seu ultimi; qui est gloria Dei, quod optimum est, sanò modo illud intelligendo, de quo vide Disp. 2. Sect. 2. Conclu. 10. Infert rursus aliquis: ergo Deus prius voluit illud, quod est fini propinquius, juxta doctrinam Scoti 3. Dist. 7. q. 3. Dub. I. Universaliter ordinatè volens, prius videtur velle hoc, quod est fini propinquius. Ergo prius voluit gloriam illi, qui est beator; imò prius voluit hominem beatum seu hominis beatitudinem, quād esse ipsius, cum beatitudo propinquior sit.

(274.)

Felix existimat partem affirmantem esse probabilem.

Respondet Felix de Prædest. cap. 4. Diffic. 5. n. 9, satis probabile esse, siue ordinem prioritatis inter ipsos prædestinatos propter excellentiam Aliorum. Probat ex congruentia Scoti; quia ordinatè volens prius vulnus finem, quād ea, quæ sunt ad finem, & inter hæc prius, quæ sunt fini proximiora; ergo prout Saeki approximantur fini, fuerunt prædestinati. Sic illi. Sed enim, dicit aliquis, Scotus in 3. Dist. 19. q. un. 6. In ista questione, n. 6. & alibi ait: In secundo signo intellexit (Deus) omnes alias creature. In tertio prædestinavit hos ad gloriam & gratiam, & circa alios habuit actum negativum. Ergo non est prius & posterius inter prædestinatos.

(275.)
Responso felius.

Respondet Felix sup. n. 10. negando Consequentiam: nam, inquit, tale signum est divisibile in alia, ut patet: nam in eodem signo, ait

Seotus, prædestinatos esse ad gloriam & gratiam; & tamen in diverso signo est prædestinatus & gloria, ut ipse docet 3. Dist. 32. §. Tertium patet, n. 6. ibi: Secundū vult habere alios diligentes (divinam bonitatem) & hoc est, vult alios habere amorem suum in se, & hoc est prædestinare eos, si velit eis hoc bonum finaliter. Tertius vult illa, quæ sunt necessaria ad attingendum hunc finem, scilicet bona gratia.

Urges: unus prædestinatus non est cuius finalis respectu alterius: ergo non est, cur inter illos constituamus prioritatem & posterioritatem. Respondet idem Auctor: negando tunc Consequentiam: nam (inquit) sufficit, quod unus si perfectior alio, & proximior fini, ut prius eligatur. Ita Felix.

Sed hoc est, quod queritur; & idem probatum oportet, non suppeditum. Quod probat vi sciens Theodorus, responderet sup. n. 569. & cum Scoti intelligentem esse de propinquitate in esse medii & principii, conducent id ipsum finem, non autem in esse rei. Et ideo (auditus Smis.) rectè intulit Seotus, quod sic Deus vult prius gloriam alieui, quam gratiam, quia hæc est medium ordinatum ad illam; ita prius velit Christo gloriam, quam alieui alterum electorum velit gloriam; quia & gloria aliorum electorum ordinatur ad gloriam Christi hominis, & gloria Christi ulterius ac propinquius ad gloriam Dei, quæ est ultimus finis. Non sic autem comparando inter se alios electos, gloria unius electi ordinatur ad gloriam alterius; & consequenter nec in ratione medi removit ordinatur ad gloriam Dei, quam gloria alterius electi, licet eorum gloria sit inæqualis; sed hec non inæqualitas atque varietas unam constituit ad pulchritudinem corporis electorum ordinatum ad gloriam Christi hominis, & ulterius ad gloriam Dei.

Ad alterum exemplum in principali obiectione tactum respondet idem Auctor: per beatitudinem tanquam per medium non propinquius conjungitur quis fini ultimo, quam per substantiam; sed per substantiam tanquam per subjectum; per beatitudinem vero formam, tanquam per formam immediate conjugatur beatitudini objectivæ & ultimo fini: ordinatè autem volens formam, non prius eam præterire vult, quam velit subjectum talis formæ, & ita Deus non vult prius hominem beatum esse, quam esse. Dieunt præterea Adversarii: illam Majorem Scoti solùm videri veram, quando nulla est ratio, quæ movere potest ad volenda media præter finem amatum; hic autem est alia ratio, scilicet ipsa bonitas divina, quæ moveat & ad dandam gloriam, & ad dandam gloriam, & ad danda merita.

Paret à simili, quando Medius applicat media efficacia ad sanandum iniurium (quem alii maller mori) ne ipsem interficiatur, aut perdat suam reputationem; non enim prius intendit sanare, quam applicet media; quia ad applicationem movere conservatio propriæ virtutis, vel honoris. Similiter qui dat ex liberalitate aut charitate.

charitatē pecunias alieū, ut lueretur aliquid à semetiplo iis mediantibus, non intendit prius abolutū dare illud ipsi, in ordine ad quod lucrandum dat pecunias, quād det pecunias. Sie illi. Respondeo primō cum Smis. sup. n. 571.

Dum velle omnia propter semetipsum immēdiatē & adēquatē, tanquam propter objēctum motivū, & nihilominus velle unum bonum creatum esse propter alterum, tanquam propter terminus seu finem illius voluti propter alterum; moverut enim à sui bonitate ad volendum omnia ordinare, adeoquē ad ordinanda media in finem; ad cuius ordinationis perfectionem requiritur, ut finis ante electionem medianorum si ordinatus effeaciter absolutē.

Hinc D. Tho. I. Part. q. 19. a. 5. in Corp.

ait: Velle finem non est ei (Deo) causa volendi ea, qua sunt ad finem: sed tamē vult ea, qua sunt ad finem, ordinari in finem. Vult ergo hoc esse propter hoc, sed non propter hoc vult hoc. Consonat Doct. Subtilis 4. Dist. 49. q. 8. n. 7. s. Ad illud de fini, ibid. Deus est causa finalis omnium, & hoc non dicit, nisi sicut propter quem amata sunt res. Deus enim omnia producit propter seipsum, & sic est finis immediatus omniam ut propter se, & à se, non ad se ut finem immediatum. Igitur in easu proposito immediatus finis meritorum est Deus, bovitae divina ut propter se & à se, non autem ut ad se. Quis ergo finis immediatus ut ad se? Gloria electorum. Vide dicta Disp. 2. Sect. 2. Conclus. 7. Respondeo 2. istud argumentum Adversarium, solum probare, Deum absolūtē potuisse decernere gratiam & merita ex alio fine, quā gloria, quod nos non negamus: sed inde non sequitur sic factum esse. Immò oppositora colligunt ex Apost. Rom. 8. v. 30. Quos prædestinavit (ad gloriam) hos & vocavit, & quos vocavit hos & justificavit, quos autem justificavit, illos & glorificavit. Ergo ex voluntate gloriae procedit voluntas vocandi & justificandi; atque adeo voluntas meritorum, & non è contra ex voluntate meritorum voluntas gloriae.

Indò verò, reponit quispiam ex voluntate meritorum voluntas gloriae; quia merita sunt ratio, ob quam Deus velit dare gloriam; ergo non prius debet velle dare gloriam, quā merita; sed vice versa. Respondeo distinguendo Antecedens: fuit ratio in executione; concedo; & idē in executione præcedunt gloriam: in intentione, nego antecedens. Ac per hoc Conclusio nostra intelligenda est de prædestinatione in intentione, de qua controvèrtitur inter Doctores; nam omnes, qui admittunt dari in Deo decreatum executivum, consequenter doent, illud non esse antē prævisa merita.

Dum ergo Conclusio afferit, prædestinationem factam esse ante prævisa merita, necessariò loquitur de prædestinatione secundū ordinem intentionis, quem Adversarii negant, nos fluorimus. Dicimus, inquam, non prius Deum decreuisse dare gloriam propter merita, tanquam media ad eam conseqüendam, quā absolutē & efficaciter decreverit dare gloriam,

Tomus II.

Ex quo pater solutio ad principalem responsionem Poneii: nos enim non dicimus, quod sola gratia sit medium totale (quāvis & in sponso).

A a parvulis

tanquam finem, per merita tanquam media acquirendum. Et idem est de gratia, quā solā parvuli salvantur, utpote incapaces proprii metiti. Quid miramur? Evidēt nemo potest medium quā tale velle, nisi velit finem, vel alio vel eodem actu, quia media vel nullam habent bonitatem, nūlā bonitatem finis, ut Multi putant; vel certè non nisi relativam in ordine ad acquisitionem finis, ut melior sententia tenet: ergo non potest quis ea prius velle, quād alio modo velit finem. Sed gratia & merita sunt media in ordine ad gloriam, & ut talia vult ea Deus, ut est absque controversia; ergo Deus non prius vult gratiam & merita, quād gloriā.

Respondet Joan. Poncius in suo cursu Theologico Disp. 7. q. 3. (ubi n. 17. docet oppositum nostrā Conclus.) responderet, inquam, n. 19. distinguendo ultimum Consequens: voluntione efficaci & absoluta, de qua est controversia, & qua sola sufficeret, nego Consequentiam: voluntione alia non tali, sed simplicis complacētia, aut etiam efficaci; supposita tamen conditione, concedo Consequentiam; de illa tamen non agimus hic, sed de priori. Sic ille. Sed contrā: non potest quis medium efficax effeaciter & absolutē velle quā tale est, quin prius velit effeaciter & absolutē finem; sed gratia finali perseverantia est medium efficax ad consequendam gloriam, & Deus eam effeaciter & absolutē vult ut tale medium est; ergo prius vult effeaciter & absolutē gloriam dare iis, quibus vult dare gratiam cum finali perseverantia. Ita eod. num. 19. sibi ipsi objicit Poncius.

Respondet porrò, distinguendo Antecedens: quando medium volitum, est medium totale conducens & sufficiens ad positionem finis, transeat; quando non est totale, sed partiale, & alterum quid ulterius requiritur, quod habet rationem particularem movendi ad voluntinem finis, nego Majorem: in proposito autem gratia non est medium totale ad positionem gloriae sufficiens; sed præterea requiruntur merita; & merita habent virtutem movendi aliquo modo Deum ad voluntem dandæ gloriae. Sic ille. Quod ut melius intelligatur, advertit n. 20. gratiam, etiam efficacem non sufficere ad acquisitionem gloriae: quia multi habent gratiam efficacem ad opera bona & meritoria, qui non consequuntur gloriam; nee etiam merita ipsa, facta ex gratia, sufficiunt; quorum utrumque patet in iis, qui non perseverant in justitia; unde ulterius requiritur finalis perseverantia. Ita Poncius. Planè requiritur finalis perseverantia, Solvitur.

juxta illud: Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salu erit, Matth. 10. v. 22. Sed quid tum? Nunquid Deus tali casu vult illam gratiam efficacem, ut medium ad gloriam? Constat, quod non: sed dumtaxat ut medium ad opera meritoria, quod & non aliud probat dicit objectio.

Ex quo pater solutio ad principalem responsionem Poneii: nos enim non dicimus, quod sola gratia sit medium totale (quāvis & in sponso).

A a parvulis

Conferma-

tur.

283.

Responsio

Adversa-

riorum.

Poncius.

Argumentū

contrā.

284.

Responsio

Ponci.

Eius objec-

atio.

parvulis tale sit, ut sup. indicavi) sed quod voluntio medi totalis respectu adulatorum, scilicet voluntio gratiae & meriti usque in finem, supponat efficacem intentionem gloriae. Quod autem addit praeſatus Auctor, merita habere virtutem movendi Deum ad volitionem dandi gloriam, ut verum eſſet; atamen non nisi in executione, ut sup. dictum fuit; nam in intentione merita nequaquam sunt finis gloriae; sed contra gloria est finis meritorum; jam autem finis est prior in intentione, etiò posterior in executione. Et vero, quod attinet ad finalē perseverantiam, non dissentit à nobis Poncium; nam in fine n. 20. sic ait: Unde appetat, quod prius viderit merita, quam determinaverit gloriam, licet prius determinaverit absolute gloriam, quam determinatur gratiam perseverantiae. Sed quero ego: si prius absolute gloriam, quam gratiam perseverantiae, cui non etiam prius gloriam, quam merita, in quibus homo perseverat.

Quia, inquis, gloria non correspondet perseverantiae, sed soli meritis, in quibus perseverantiae: ergo nequit Deus determinare gradum gloriae, nisi prius determinaverit gradum meritorum; perseverantia autem communis est, & necessariò requiritur ad quemcumque gradum; ergo prius potest determinare quantitatem gloriae & meritorum, quam velit dare perseverantiam; prius autem debet determinare quantitatem meritorum, quam gloriae. Respondeo: hic peti principium; quid enim repugnat Deum ordine intentionis prius determinare quantitatem gloriae, & post opera tantæ gloriae meritoria? Sanè D. Aug. eodem modo loquitur de meritis atque perseverantia in illis, ut patet ex dictis; similiter de gratia ac meritis; & ut ostendimus Suppolito secundo, per prædestinationem intelligit actum perfectum & completum, terminatum utique ad gloriam & gratiam, adquaque ad merita, quæ ex gratia procedunt: si ergo Deus decrevit in intentione dare gloriam prius, quam perseverantiam in gratia, quidni etiam prius, quam merita? Non video sufficiendum di paritatem, saltem quoad gloriam indeterminata.

Dices: illa intentione non est efficax, nisi accedit voluntas executionis; ergo non est aſſerenda. Respondeo: etiam non est efficax, nisi accedit decretum perseverantiae; & tamen secundum Poncium, prius vult gloriam, idque absolute & efficaciter (de hac enim voluntate queritur, non de conditionali, quam velit dare gloriam, si merita præcesserint cum perseverantia in finem, quam etiam hic Auctor admittit) vult inquam, gloriam absolute & efficaciter, antequam velit gratiam perseverantiae; tametsi sine haec gratia prior voluntas nunquam sit habitura effectum. Quidni igitur & illa intentione sit efficax & consequenter admittenda, quantumvis sine voluntate executionis nunquam sit habitura effectum? Proinde haec objectio soluta est. Quia ratio probat, etiam non esse efficacem immediatam & proximam; scilicet mediata & remota, quod sufficit ut similiq[ue] dicatur efficax. Sic enim voluntas ambulandi dicitur efficax, quamvis accedit debeat potentia executiva. Satis est, ut in suo ordine, & suo modo, nempe per modum imperii applicantis potentiam executivam, & per modum efficientis mediata sit efficax. Ita ergo in easa præsenti, ut intentio dandi gloriam sit absoluta & efficax ante prævia merita, satis est, si ex vi ipsius per modum cuiusdam imperii ponatur decretum executivum, sive voluntas generalis & meritorum, ac finalis perseverantiae.

Instat aliquis: illa prior intentio est confusa, quia danda gloria indeterminata, Respondeo: negativa patet ex Conclusione ibi: Ad determinatum gradum gloriae, quamvis hoc non crearet suam difficultatem, inquit videri posset contra Scotum 3. dist. 7. a. 3. u. 2. ibi: Quia non tantum gloria suisset sibi (naturæ humanae in Christo) conferenda, si non esset unita, sicut modo collata est. Quemadmodum ergo merita cadunt sub prædestinatione, sive quibus non ordinaretur de congruo quod tantum gloriam sine eis, sicut cum existit videtur in uno (hypostatico) ordinari ad tantam gloriam de congreuo, licet non cadat sub prædestinatione tanquam meritorum. Ita Doct. Subtilis. Nihilominus conclusus nostram tradit Smil. sup. n. 574. & sequitur Felix hic cap. 4. dist. 7. n. 2. Probatur: quia est perfectior providentia, quia finis sic intenditur, ut intentio finis sit mensura electionis mediorum; nam hoc modo major est dependencia electionis ab intentione, elque major inter eas conexio & subordinatio: ergo Deo tribuenda, nisi aliquid obstat.

Igitur existimandum, quod Deus vult in primo signo, ut electi certum gradum consequantur; ac deinde media huic intentione & fini commensurata illis disponat. Quippe intentione dandi gloriam indeterminata, sicut ostendebantur a determinato gloria gradu non potest esse mensura electionis mediorum; sed postea intentione illa, magna vel parva media eligi possit, quibus ad magnam vel parvam gloriam perveniat, ut per le patet. Evidenter non est minus gratiosa gloria determinata (inquit Felix sup.) quam gloria absolute, cum dicitur merita non solum in communione, sed in particulari, & in gradu determinato sint effectus prædestinationis. Sicut ergo Deus dat gratiam & merita electis, quia vult dare gloriam; ita quoque dat tantam gratiam & tanta merita, quia vult dare tantam gloriam. Vel ostendatur id esse impossibile; nos infra, solvendo objectiones, liquidemus demonstrabimus esse possibile. Prius explicemus Scotum.

Smiling. sup. n. 575. existimat, Scotum loco citato n. 4. in fine nostram sententiam indicate, secundum sic ait: Potest igitur dici, quod prius natus, id est quam aliquid prævidebatur circa peccatorum fructus de peccato, sive de pena, Deus prælegit ad illam curiam celestem omnes, quos vult habere Angelos & humaines in certis & determinatis gradibus. Ergo, secundum Scotum, electio seu prædestinatione ad certum gradum facta est ante prævium peccatum; igitur ante prævisionem gratiae ac meritorum. Nam quædam gratia; scilicet quam ad justificationem

Expluditur.
286.
Disparitas
inter per-
severantia &
merita.

287.
Objec-
tio-
Solvitur.

sēm disponimur, & quoddam meritum v.g. penitentia, essentialemente supponunt peccatum.

Præterea (quod scitè notat Theod.) nec hic, nec alibi aliud instantis assignat post primum, in quo electis prædestinata sit gloria in certo & determinato gradu. Scerit ergo hoc esse factum in primo instanti, in quo facta est electio seu prædestinationis ad gloriam. Accedit quod principium istud à Scoto assumptum, scilicet, Ordinari volens prius vult illa, que sunt fini propinquiora, etiam concludat de gloria determinata; quia & hæc est propinquiora fini.

Denique paret ex contextu dicta q. 3. Scotus tum ibi loqui de executione, non de intentione, ne id est, solum velle, quod ordinatio ad tantam gloriam non mandaret ita congrue executione sine meritis, sicut cum eis; non autem velle, quod præordinatio ad tantam gloriam sit enim præordinatio meritorum, vel hanc supponat. Ita Smil. sup. Et post ipsum Felix sup. n. 3, dicens: Decreto intentivo primo decernit (Deus) dare animæ Christi summam gloriam, & postea summam gratiam, quas in executione desit, quia erat Verbo unita, quæ si unita non esset, tantam gloriam & gratiam non tribueret. Sic ille.

Obicit sibi: decretum executivum dandi gloriam præcedit in prævisione Dei merita de condigno; ergo fallò Scotus ait, quod sine istis meritis non ordinaretur de congruo quis ad tantam gloriam. Respondet: quod ly De congruo non contra-ponit Scotus ad meritum de condigno; sed ad non meritum: nam mens Scotti est, quod, postquam Deus in intentione ordinavit hominem ad gradum gloriæ determinatum, potuit ordine executivo decernere dare illi gloriam sine meritis, ut datur parvulus, vel cum meritis, ut datur adulitus; tamen congruentius erat, quod daretur ex meritis, ut sicut Christus, qui est Caput nostrum, nobis gloriam meruit, ita & nos, qui ejus membra sumus, eandem gloriam mereoremur. Ita Felix. Quemadmodum meremur de congruo justificationem nostram, quia meriti capaces; sicut parvuli, quoniam incapaces. Confirmatur hæc interpretatio Scotti ex eis, quæ habet d. q. 3. n. 5.

Potest, inquit, dici, quid, cum in actione artificis sit contrarium processus in execundo ei, qui est in intendendo, & Deus prius ordine executionis univit sibi naturam humanam, quam contulerit sibi summam gloriam vel gloriæ, è conversio potest poni intendendo, ut sic Deus primò voluit, aliquam naturam non summam habere summam gloriæ, ostendens, quod non operaret eum confere gloriæ secundum ordinem naturarum; & quod secundò voluit, illam naturam esse in persona Verbi, ut sic Angelus non subesse paro homini. Adeo, quod scribit 4. Dist. 4. q. 7. n. 3. ibi: Veritatemque quia Deus prædestinavit diversorum electos ad diversos gradus gloriæ, & hoc ante determinationem hujus signi (Baptismi) ad tantam vel tantam gloriam conferendam; & ordinatio ad maiorem gloriæ rationabiliter potest confiri major gratia, &c. Ergo, secundum Scotum, prius prædestinavit electos ad tantam gloriæ, Tomus II.

& posterius ad tantam gratiam, & per consequens ad tanta merita.

Sed enim, dicit aliquis: hac ratione contingere poterit, ut viator ad talē gradum gratiæ deveniat, ut nec peccare, neque in gratia proficere possit; quod Clemens V. in Concil. Vienensi. damnavit, ut referitur in Clement. Ad nostram, de Hæreticis, ubi inter errores Beguadorum primus ponitur: Quod homo in vita praesenti tantum & talē perfectionis gradum potest acquirere, quod reddeatur penitus impeccabilis, & amplius in gratia proficere non valebit: nam (ut dicunt) si quis semper posset proficere, posset aliquis Christo perfectior inveniri. Quod porro hic error sequatur ex nostra doctrina, probatur: nam tur ex nomine stat, quod quis ante mortem suis meritis acquirat ius ad gloriæ gradus sibi prædefinitos, in quo casu aut iste non potest ulteriorem gradum gloriæ mereri, & sic habetur intentum; aut potest: ergo habebit maiorem gloriam, quam esset illa, ad quam erat electus ante prævisionem meritorum, quod est contra nos. Eodem modo probatur non posse peccare; quia penitentia postea à fortiori habenda, cum sit prædestinatus, erit meritiora novi gradus gloriæ.

Respondet Felix sup. n. 4, easum non esse admittendum; quia sicut prædestinatus habet taxatum gradum gloriæ, quem consecuturus est, ita habet taxata merita illi gradui proportionata. Unde ita disponit Deus auxilia, & omnes actiones, ut nunquam ille homo pervenias ad meritum gloriæ sibi præfixum, nisi in fine vitæ. Sic ille. Dices: saltet Deus in illo primo instanti non prædestinavit gloriam sub ratione præmissæ & mercedis; sed solum beatitudinem ut sit abstrahendo à beatitudine talis vel alterius conditionis: ergo intentio illa fuit confusa.

Negatur Consequētia: nam (inquit Theod. sup. n. 575.) hæc rationes tantum extrinsecè denominant formam illam beatificam, nec eam constituant aut intrinsecè informant; & sic forma illa perfectè & distinctè secundum omnem suam rationem particulariter intrinsecam potest in primo signo esse à Deo intenta, absque eo, quod sit intenta sub ratione mercedis & præmissæ, vel sub ratione doni gratuiti. Sie ille.

Alii (pergit idem Auctor) qui nobiscum in sententia consentiunt, in modo eam explicandi, & respondendi ad hoc argumentum dissentunt, afferentes, electionem ad gloriam non esse quidem ex meritis prævisis; tamen eodem actu, etiam secundum rationem, quo Deus vult alieni gloriam, etiam velle Deum, quod illam gloriam habeat tanquam mercedem & præmium bonorum operum. Sed non loquuntur consequenter, inquit Theod. ut infra ostendam in propria questione de ordine actu divinae providentie. Est autem q. duodecima, ubi n. 773. & sequentibus, docet fuisse ordinem causalitatis, & per consequens distinctionem secundum rationem inter prædestinationem gloriæ, gratiæ, & meritorum. Vide Rejectionem ex Smil. 197.

quæ nos diximus de ordinè decretorum divinorum Disp. 2. Sect. 3. Conclus. 3. 4. & 5. Item disp. 3. Sect. 1. Conclus. 4. Sufficit nobis, quod prædestinatione non sit facta post prævisa merita, quod haecenus (ut reor) latè probatum fuit tam ex Scriptura, quam S. Augustino atque ratione.

298. Restat tanum, ut respondeamus iis, quæ Adversarii ex Scriptura, SS. Patribus, ac ratione varie Scriptura nostra Conclus.

Smsing.

Objiciuntur obiectum. Atque in primis sic argumentantur: Deus ita prædestinavit gloriam, sicut in tempore eam confert; atqui confert ex meritis; ut patet ex innumeris penè Scripturis; ergo prædestinavit gloriam post prævisa merita. Scripturæ sunt March. 25. v. 34. Venite benedicti Patri mei, posidete paratum vobis regnum a constitutione mundi; servi enim & dedistis mihi manducare &c. Et similes (quas videre poteris apud Smis. sup. n. 463.) in quibus significatur, bona opera seu merita esse causam consecrationis gloriae. Aliæ etiam sunt Scripturæ, in quibus vita æterna dicitur merces, præmium, corona justitia &c. non datur autem merces nisi operarii, nec corona & brávia nisi certantibus. Scripturæ obviae sunt, Matt. 20. & 25. ubi proponitur parabola operariorum laborantium in vinea, & lervorum, quibus commissum erat negotiari cum acceptis talentis, qui omnes mercedem retulerunt secundum suum laborem. Et cap. 5. v. 12. dicitur. Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celis. 2. Timoth. 4. v. 8. In reliquo deposita est mihi corona justitia, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex. 1. Cor. 9. v. 24. Nescitis quod ii, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bráviam? Plures ejusmodi Scripturas vide apud Smis. sup. n. 464. Et n. 465. enumerat Scripturas, in quibus significatur, ab homine pendere, quod ceterò sit de numero electorum & salvandorum: beneficium igitur electionis & salutis obvenit homini ratione bonorum operum.

Sed quis hoc negat? omnes ingenuè fatentur. Ergo prædestinatione ad gloriam facta est ex prævisa meritis: distinguo consequens, in ordine executionis, concedo; in ordine intentionis, nego. Igitur Scripturæ allegatae, & SS. Patres, qui simili modo loquuntur, intelligi debent de ordine executionis, ut quemadmodum in tempore datur gloria propter merita, ita ab æterno ordine executionis decreta fuerit propter merita, ut media idonea, & ex dispositione Dei necessaria ad gloriam prædestinatam consequendam. Itaque gloria est finis meritorum; merita autem causa moralis efficieōs seu imperatoria gloriae, & ideo gloria est prior in intentione, meritis autem priora in executione.

300. Atque hac ratione seu distinctione, optimè conciliantur Scripturæ & SS. Patres inter se, dum uno loco dicunt gloriam gratuitè prædestinari, & alto loco eam dari ex meritis. Deus (inquit S. Prosp. lib. 2. de Vocatione Gent. c. 53.) his, quos elegit (scilicet in intentione) sine meritis, duci (intellige in executione) unde ornant & meritis. Itemque S. Aug. Serm. 7. de Verb. Domini.

299.
Intelligenda
sum de or-
dine execu-
tionis.

ait: Quoniam, quos voluit Dominus, hos eligit, eligi autem & secundum suam gratiam (in intentione) & secundum illorum justitiam, in executione. Quamquam & hoc dictum D. Aug. posset rotum intelligi de ordine executionis; quippe & ipsa merita gratia sunt, cum sine gratia nullum detur meritum vitæ æternæ. Hinc Coelitius Papa in Epist. pro Prop. c. 12. Tanta (inquit) est erga omnes bonitas Dei, ut nostra rei esse merita, qua sumus ipius dona. Et ipse Aug. lib. de Grat. & lib. arbitr. c. 6. interrogat: Cauderet coronam justus iudex, si non donaret gratiam misericors pater?

Omitto, quod ait Scotus 1. dist. 17. q. 3. n. 2. Deus ab ætero prævidens hunc actum ex aliis principiis eliciendum, voluit ipsum ordinatum ad premium, & ita actu voluntatis sua ordinando ipsum ad præmium voluit ipsum esse meritum, qui tandem confideratus absque tali acceptatione divina secundum strictam iustitiam non fuisset dignus tali premio ex intrinseca bonitate, quæ haberet ex suis principiis. Et qui dubiter, illam acceptationem esse gravatam, atque adeo merita ut talia esse gravi? Elegit ergo Deus prædestinatos etiam in executione secundum suam gratiam, & secundum illorum justitiam, id est, secundum eorum merita, quæ talia non essent, nisi præcesseret gratia, scilicet dicta acceptatio divina. Hac dicit,

Ego lubens fateor, Deum conferre effici prædestinationis, sicut ab ætero dispositum: ubi sic, non necessariò sumitur comparative, sed potest accipi consequentivè seu concomitans, ut sensus nos sit, quod Deus in executione temporali servet ordinem similem illi, quem servat in prædestinatione, sed quod prædestinatione divina certissimè implatur eo modo, quo dicimus: sic artifex apud se dispositus, ita operatur; non enim significamus similitudinem ordinis inter dispositionem & operationem (cum ordo executionis sit oppositus ordinatio intentionis, ut sup. audiimus ex Seoto) sed solum impletione dispositionis: atque a deo Scripturæ sup allegatae, tanquam nobis operatæ, tales minimè sunt.

Sed nunquid illæ Scripturæ contraria, ubi Deus significat, se habere ex parte sua equaliter & sincerum affectum salvandi omnes? Item in aliis quibus omnes invitat ad salutem, & quidem qualiter, ita ut neminem excludat à gratia vocationis congrua? Exemplum primæ partis habetur 1. ad Timoth. 2. v. 4. Qui (Deus) omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Ubi sermones esse de serie & equali voluntate erga omnes, patet ex contextu. Exemplum posterioris partis, quod ait Christus Matth. 11. v. 28. Venite ad me omnes, qui laberitis & onerati estis (scilicet multitudine peccatorum) & ego reficiam vos. Joan. 1. v. 9. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem, venientem in hunc mundum. Atqui haec falsa forent, si Deus aliquibus ante prævisa merita decernit gloriam & gratiam congruam, alii autem non; ergo &c.

Respondeo: nimis clarum est in S. Augustino, sup. non semel relato, Deum specialiter providevit

providerē electis de mediis necessariis ad salutem, scilicet de gratia efficaci seu congrua; id que (ut nos putamus) antē prævisam cooperationem liberī arbitrii. Quocirca Scripturæ ad duæ & alia simile (quas videre poteris apud Smi. sup. n. 467. & seq.) intelligi possunt, & vero debent, non de omnimodo æqualitate, sed de auxilio sufficienti, quod Deus omnibus dat, tum ut convertantur ab infidelitate ad fidem, cum etiam ut peccator agat peccantium, veluti ex dictis disp. 2. Sect. 4. Conclus. 3. & 4. satis constat; et sique hæc voluntas propria & finiera, ut ibi declaratum fuit. Dices: si architectus feligeret aliquos lapides ad ædificium, & alios decerneret excludere, non diceretur velle omnes lapides ædificio: ergo si Deus aliquos eligit ad gloriam, & alios excludit, non dicitur, quod vult omnes salvare. Ita sibi objicit Felix cap. n. 15.

305. Respondet autem: quod si architectus congregavit omnes ad ædificium, & postea aliquos elegit, & circā alios mercè negativè se habuit, ita ut nullum positivè excludat, ut Deus fecit in prima intentione, rechè diceretur, velle omnes lapides ædificio. Sic ille. Simili ferè modo autem ipsum respondit Smi. sup. n. 582. Exemplum (inquit) illud architecti non est ad rem. Cum enim id, quod est ponit in ædificio, dullo modo possit esse in potestate lapidis, sed sit in sola potestate artificis, non potest dici, quod artifex voluntate antecedente, seu quantum est ex parte sua, ac nisi lapides obstant, velit etiam eos lapides, quos absolute non feligit, posere in ædificio: nam lapides isti obstante non possunt, nec artifex aliquid circā illos operatur, per quod sit in eorum potestate, quod ponatur in ædificio. Deus autem etiam illis lapidibus vivis, quos absolute non feligit ad strucutram cœlestis civitatis, decernit media, per quæ proxime vel remotè sit in ipsorum potestate, quod coadjuvent in illam civitatem, ita Theod.

Et tandem responsionem applicat alteri exemplo, v. g. agonotheta plures invitatis ad certamen, & non omnibus absolute decernentis bravium. Nam (inquit) si quibusdam ex illis pluribus ita absolute decernat bravium, ut per tale decretum alios non excludat, sed solum negativè erga illos se habeat, donec videat, quod deficiant in curia, ad quem perficiendum sufficientia illis media subministraverit ex conditionata intentione dandi bravium, prout nostra tentativa explicat decretum divinum circā electos, & non electos; dicitur fanè talis agonotheta omnes athletas, serio invitasse ad bravium apprehendendum; atque etiam iis, quibus illud absolute non decrevit, decrevisse illud antecedenter & conditionatè. Verum si per primum decretum absolutum reliquos non sic absolute electos excludat, eosque nihilominus deinde ad certamen inviteret, merito diceret, illis velle illudere, quia, stante tali voluntate exclusiva ante prævium cursum istorum, nullam vel conditionatam habet dandi istis bravium. Sed hoc modo exemplum non est ad propositum,

ut paret. Quāquam & priori modo consideratum non sit omnino simile, ut ibidem hic Author ostendit. Vide ipsum.

307. Instat aliquis: nullus potest habere ex sua parte seriam intentionem finis, qui non vult adhibere media congrua, per quæ juxta humanam prudentiam existimat, pro negotii qualitate certò finem esse obtainendum; ergo si Deus habeat seriam intentionem salutis omnium hominum, deber illis de mediis non tantum sufficientibus, sed etiam efficacibus seu congruis

providere; nam hæc potest dare, & probè no-

nit, sine illis finem nunquam fore obtainendum.

Respondetur cum distinctione Antecedentiis: si

finis obtainendus est, independenter à libera alterius facultate, conceditur, si dependenter, ne-

gatur: tunc enim satis est ut det illi, à cuius vo-

luntate pender, media sufficientia; ita ut non

consecutio huius imputetur foli voluntati illi,

quæ media sufficientia non applicavit. Jam au-

tem in easu proposito salus hominis, quæ est

finis, pendet à libera voluntate, vel propriâ, si

est adultus, vel alienâ; si est parvulus; & ideo

ut Deus confeatur eam salutem sineculo affectu

intendere, salis est, ut det media sufficientia,

quāvis alioquin ex defectu liberae coopera-

tionis voluntatis creatæ salus non oblinseatur.

308.

Ex qua vo-

luntate

Deus det

media effi-

cacia.

Occurrunt
objectiones.

309.

Quæ rati-

one penderet

ab homine,

quod non

sit electus.

aliis finibus adjunctis uni provideat efficacia, alteri solùm sufficientia, quod non est contra doctrinam, quam h̄c defendimus.

310.
Alia obje-
tio.

Ex quo etiam confessim solvitur h̄c objec-
tio: intentio finis est mensura electionis me-
diorum & proiodè ex quantitate electionis
mediorum, quantitas intentionis à posteriori
colligitur: Deus autem non providit omnibus
æqualia media, ut experientia compertum est;
ergo voluntate antecedente non æquilater om-
nibus intendit salutem. Respondeat Smil. sup-
n. 586. quando aliqua media ordinatur ad
plures fines, non esse mensurandam electionem
mediorum ex intentione unius finis tan-
tum, sed ex intentione omnium finium simul.
Sic ergo, licet ex intentione omnes salvandi,
Deus providerit omnibus ranta media, quanta
sufficiunt ad salutem; tamen ab aliis fines, sua
sapientiae notos, non providit omnibus æquè
sufficientia, sed unī minora, alteri majora,
prout congruit ad alios fines ab ipso intencos.
Sic ille. Et consumiliter uni gratiam effacieat,
etiam ante prævisa merita, per quam infallibili-
ter operatur suam salutem, alteri non.

311.

Si inferas: ergo prædestination non penderet à
præscientia, contra illud Rom. 8. v.29. Quos
præscivit & prædestinavit conformes fieri imaginis
Filiis sui. Et istud cap. 11. v.2. Non repulit Deus
plebem suam, quoniam præscivit. Respondeatur: in
hiac, & similibus locis Scripturæ non agi (ut
alibi adhuc dixi) de præscientia precedente
prædestinationem; sed de consequente aut con-
comitante; nulla siquidem est particula, qua
significet causalitatem præscientie respectu
prædestinationis, ut patet. Unde quando 1.
Petr. 1. v.1. & 2. dicuntur quidam Eleeti secun-
dum præscientiam Dei; electio illa secundum præ-
scientiam idem est, quod electio præscientia, seu
electio in præscientia, solùm quippe voluit Pe-
trus significare, quod jam ab æterno electio in
præscientia Dei pertineret ad illos, ad quos
seribebat, ut haec spe confirmati fatigenter col-
laborare ad executionem illius electionis.
Quemadmodum cum dicit quispiam: Quoniam
habui facultates & opes, illas mibi industria & la-
bore paravi; tametsi habuisse præponat, haud e-
quidem est intelligendum, prius habuisse, quam
suo labore paraverat; sed ideo potius aliquando
habuisse, quod ad eas habendas industrias
suum laboremque multò ante adhibuerit.

312.
Præscientia
aliquando
significat
prædestina-
tionem.

Utrinque ergo, scilicet, Præscivit, & Pra-
destinavit, reculit Apostolus ad conformitatem
cum Filio Dei, quam sine dubio Deus præsci-
vit, quia prædestinavit, & non è contra præde-
stingvit, quia præcivit. Et verò D. Aug. per
ly Præscivit, in d. cap. 11. intelligit prædestina-
vit Lib. de Dono Persever. cap. 18. ibis Præ-
destinatio significatur etiam nomine præscientia, sicut
ait Apostolus: Non repulit Deus plebem suam,
quam præcivit. Hoc quod ait, Præscivit, non
recte intelligitur, nisi prædestinavit. Præscivit enim
reliquias, quas secundum electionem gratia fuerat
ipse facturus; hoc est ergo prædestinavit: sine dubio
enim præscivit, si prædestinavit; sed prædestinasse

est hoc præscisse; quod fuerat ipse facturus. Ei pti
quid fuerat ipse facturus? Nonne per suum
decretem prædestinatum? Ergo prædefinition
non sequitur, sed præcedit præscientiam.

Contra: ex hoc sequitur, etiam reprobationem
positivam præcedere præscientiam deme-
ritorum; id autem falsum est, ut patet suo
loco; ergo & illud, ex quo sequitur. Probarū
Major: nam secundum Scripturam solùm sunt
duo ordines hominum, unus salvandorum, &
alter damnandorum, seu positive reprobato-
rum; ergo eo ipso, quod ante prævisionem ab-
solutam operum humanorum salvandi sunt de-
æti, reliqui sunt positivè reprobati, atque adeo
sunt illi sunt electi ante prævisionem bonorum
operum; ita isti positivi reprobati anè prævi-
sionem operum malorum. Respondeat ne-
gando Majorem. Ad ejus probationem dicitur;
quod decretem divinum de duplice ordine
non fuerit in primo signo, quo aliqui ele-
cti sunt antè merita, non fuerit, inquam,
consummatum; sed in alio signo Deum vo-
luisse permettere lapsum finalem aliquorum,
in alio illum lapsum prævidisse, & in alio desi-
que voluisse aliquos damnare propter demerita;
atque ita in primo quidem signo fuisse in-
choarum decretem de duplice tantum ordine
hominum, tamen in quarto signo fuisse con-
summatum.

Neque propterea illud primum decretem
fuit in suo genere imperfectum & inadequa-
tum: nam fuit efficax & absolutum citè tales
personas ad tantum gloria gradum perducen-
das, ut sup. diximus. Quid aliud requiri posse?
Neque enim unum decretem debet quodlibet
aliud includere: sed solùmmodo fum obje-
& cum perfectè attingere, quod hic sit. Nam si
lias (ut notat Theod. sup. n. 588.) intentio finis
diceretur imperfecta, inadæquata & confusa,
qua non includeret electionem mediorum;
& electio similiter imperfecta, inadæquata &
confusa, qua non includeret intentionem finis;
& sic admittere deberent adversæ partis Do-
ctores, imperfectam esse & inadæquatam aqua
confusa electionem, quā Deus, secundum
illos, voluit dare electis gratiam, antequam
intenderet efficaciter absolute dare eis vitam
eternam; quia haec intentio in illa electione non
includitur, nec per illam electionem differet
salvandorum à non salvandis complevit, donec
ista intentio accedat cum aliis decretis ad in-
tegram providentiam supernaturalem confi-
tuendam pertinentibus. Sic ille.

Solum ergo sequitur ex nostra sententia, ille
lud primum decretem non fore totam provi-
dentiam supernaturalem, quod nullum est in
conveniens, cum alioquin sit perfecta parti-
lis providentia; pars, inquam, qua non non
sit in aliud decretem, vel per aliud decretem
debeat suppleri aut completari propriè loquen-
do, quoniam ipsi possit accedere aliud decre-
tem, per quod integra providentia compleatur
seu constituantur. Igitur Deus post primum
illud decretem potuit adhuc per aliud decre-
tum

eligeat ceteros non electos sive ante, sive post prævalentia; non enim diversitas decreti solum omnium ex diversitate modi eligendij, sed etiam ex diversitate termini: nam electio unius manet, tamen per impossibile Deus jam desisteret ab electione alterius, cum nulla sit connexio inter hos terminos, deoque nec inter actus, ut terminantur ad illos.

Sed ounquid, si hi ante merita, illi post merita eligantur, talis diversitas magnam diffinitatem faciet in coelesti curia, aut Deum consenserit personarum accepientem, atque inter cives coelestes murmurationem, si ejus essent capaces, merito causabili? Negat optimè Smising sup. dicens: Sive ex prævisa meritis, sive ante merita prævisa electi sint ad gloriam æternam, quem poterit esse ordinatissima propositio inter gradus Beatorum; quemadmodum etiam modo ibidem est optimus ordo, etiam si quidam obtingant illam gloriam per merita, ut adulii puri homines, quidam sine meritis propriis, ut parvuli, & Christus quid gloriam animæ sua. Neque etsi Deus acceptor personarum, qui non obligatur hominibus ad hunc, vel illum eligendi modum determinare servandum; & non est virtus acceptio personarum, ubi personae non habent ius ad id, quod uni per altera conferuntur; possetque proinde Deus facile respondere murmurantibus, se suam prædestinationem labore promeruisse, quæ alii obtingerent gratis: An non licet mihi, quod volo, facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Quibusdam gratias, seu ante prævisa merita gloria æternam prædestinando: Tolle quod tuum es, & vade, accipe gloriam tibi ex prævisis meritis prædestinataam, & in illa conquisiesce. Hacenus Theod.

Utinam sic mihi loqueretur Deus! Ocyus garantire accepitem gloriam, mihi ex prævisa meritis prædestinatum, & in ea sine murmuratione conquisicerem. Et vero quid refert fulle prædestinationem in intentione sine meritis, cum in executione detur propter merita? Ex quo festinè cognoscitur, quod prædestinatione antea prævisa merita non faciat viam salutis faciliorē: nam ut bene S. Prosper lib. 2. de Vocatione, c. 3: Deus quis elegit sine meritis, dat undem meritos & meritis. Et frustra dicitur, quod ratio operandi non sit in electis, cum etiam ad hoc operentur, ut electi sint. Id est, juxta alibi dicta, ut effectum electionis, scilicet æternam gloriam consequatur. Quamvis ergo (ut ibidem ait. c. 36.) quod statim Deus (line meritis) nullâ posit ratione non fieri, studia tamen non tollantur orandi, nec per electionis (line meritis) propositum liberis arbitriis deverso relaxatur, cum implenda voluntatis Dei sit præordinatus effectus, ut per laborem operum, per instantiam supplicationum (alias supplicantum) per exercitium virtutum sicut incrementa meritorum. Non minus ergo laborandum est adultris, qui sunt electi ante prævisa merita, quam si fuissent elegerati post prævisa merita. Quæ ergo ratio murmurandi his, qui post prævisa merita eligentur? Nulla prorsus.

Ex quo etiam manifestè patet, nostram sententiam non magis correptioni & zelo animorum officere, quam doctrinam Adversariorum. Sufficit quippe, quod prædestinationis nostra in executione pendeat à cooperatione liberi arbitrii, & quod Deus omnia in numero, pondera, & mensura disponuerit. Vide supradicta. Sed neque dat maiorem ansam desperandi. Siquidem in nostra potestate non est, quod Deus mihi voluerit dare primum auxilium, cum quo prævidit me cooperatur: ergo quocumque egredo, vel non ego, si tale auxilium non sit inibi decretum, idque antea prævisa merita, cum secundum Cathoicos omnes, non cadat sub merito, certè non salvabor. Consequentia itaque illa mala est in utraque sententia; quia nemo positiuè reprobat, nisi propter demeritum proinde si bene ageret, sic ut potest bene agere, quippe habet gratiam sufficientem, absque dubio salvaretur. Quod si ergo damnetur, est, quia libero arbitrio abutitur ad peccatum.

Loquitur D. Aug. de Dono Perseveret. c. 15. Fuit quidam in nostro Monasterio, qui corripientibus fratribus, cur quadam non facienda ficeret, & facienda non ficeret, respondebat; qualiscumque nunc sim, talis ero, qualis mihi Deus futurum esse praescivit; qui profectò & verum dicebat, & hoc vere non proficiebat in bonum; sed usque adeò proficit in malum, ut, desperatione Monasterii societate, fieret canis reversus ad suum vomitum, & tamen adhuc qualis futurus sit, incertus est. Nunquid ergo propter hujusmodi causas, ea, quæ de præscientia Dei vera dicuntur, vel neganda sunt, vel tacenda, sive scilicet, quando, si non dicantur, in alios itur errores? Et in eodem cap. præmisserat eadem esse rationem de prædestinatione. Ista (inquit) eum dicuntur (urputa), si qui estis nondū vocati, quos gratia sua prædestinaverit eligendos, accipiatis eandem gloriam, quæ velitis & sicut electi. Et si qui obeditis, si prædestinati estis rejiciendi, subterentur obediendi vires, ut obedire estetis ita nos à confitenda. Dei vera gratia, id est, quæ non secundum merita nostra datur, & à confitenda secundum eam prædestinatione Sanctorum deterrere non debet; sicut non deterremur à confitenda præscientia, si quis de illa populo sic loquatur, ut dicat: sive nunc rectè vivatis, sive non rectè, tales vos eritis postea, quales vos Deus futuros esse praescivit, vel boni, si bonos, vel mali, si malos. Hæc latius deducti videri possunt apud Smising. sup. n. 589. & sequenti.

Nunquid hic finis objectionum? Nequaquam. Sequitur (inquit) ex nostra sententia, propositiones conditionatas de danda vita æterna, & communiones de æterna damnatione, si ad eam sententiam, contra nos, stram sensu referantur, esse absolutas, ut sensus hujus: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, sit: quem Deus prædestinavit perseverare usque in finem, hic salvus erit. Similiter sensus sequentis propositionis: Nisi penitentiam egeritis, omnes simul peribitis, sit: quem Deus non decererit penitentiam agere, is peribit. Respondet Smising sup. num. 591. se non vide, quæ vel specie probabilitatis id ex nostra sententia consequens sit. Nam (inquit) Smising illæ promises & communiones, etiam

eiucum

318.
Nostra sen-
tentia non
officit cor-
reptioni &
zelo anima-
rum.

Neque dat
maiorem
ansam de-
sperandi.

319.
Probatur ex
D. Aug.

320.
Objicitur
contra no-
stram sen-
tentiam.

Solvitur ob-
jectio ex
Smising.

circa electos conditionatam veritatem significant. An non enim verum est, quod si electi, in peccatum lapsi penitentiam non egerint, sicut perituri, etiam penitentia sit illis praefinita, adeoque etiam verum sit absolute, quod non sicut perituri. Quemadmodum, nonne vera est haec conditionata: Si sol cras non oriatur, dies non erit, etiam Deus praefiniret, quod sol cras oriatur; adeoque etiam verum sit absolute, quod cras dies futurus sit? Sic ille.

321.
Ratio solu-
tionis.

Et ratio est, quia illae propositiones conditionales solum significant leges Dei in ordine gratiae vel naturae, abstractantes ab impletione vel non impletione: haec autem propositiones: Quem Deus decreverit perseverare in finem, salvus erit, non est lex, sed potius significat adimplitionem ipsius legis, seu quid si requiritum ad positionem illius conditionis: Si quis perseveraverit. Ex quo patet has propositiones esse validè distinctas. Veluti etiam haec: Qui perseveraverit &c. &c.: Cui Deus decreverit dare gratiam perseverandi, salvus erit. Accedit: quod electi debent mandare executioni decretum illud Dei; ac per hoc promissiones illae & comminationes conditionatae non sunt quoad electos supervacaneæ, etiam illorum conversio, progressus, & perseverantia sit praefinita, ac proinde absolute futura; cum (inquit Theod. sup. in fine) per aliud decretum statuerit Deus, ista non mandare executioni, sine libera eorum cum Dei gratia cooperatione. Debent ergo etiam electi promissionibus & comminationibus impelli, ut sint cooperatores gratiae Dei. Cooperatores, inquam, liberi, qui possint cooperari, & non cooperari.

322.
Objec-
tio.

At enim, dicit aliquis, quomodo liberi, cum omnes actus boni, per quos salvantur electi, sint in nostra sententia à Deo praefiniti, id est, à Deo voluti absolute & efficaciter, ante præfinitionem absolutum talium actuum, & mediorum ad illos? Haec est difficultas, quæ solet moveri contra certitudinem præfinitionis, de qua satis diffusè egimus præsenti disput. Sect. 3. Conclus. 2. & 3. Vide ibi dicta, & confessim scies hanc præfinitionem sive prædefinitionem optimè stare cum libertate nostrorum actuum. Breviter: necessitas, quæ oriunt ex haec præfinitione, non est antecedens, sed concomitans; ac proinde, è non obstante, adhuc recte dicitur: Deum reliquissim hominem in manu consilii sui. Quemadmodum (inquit Smiling. sup. n. 601.) in rebus humanis recte diceretur Dominus reliquissim famulum in manu consilii sui, quem ad opus à Domino præfinitum non cogerer, etiam si ejus executionem & media & Nam cooperationem exhiberet.

323.
Qua neces-
sitas ori-
atur ex præ-
finitione.

Unde recte dicere quis poterit, se tale bonum opus fecisse, & quia Deus illud præfinivit, & quia homini si facere placuit: non autem recte dixerit quispiam, se necessariò rapidè agere negotium suæ salutis, quia Deus id præfinivit, sive loquatur de reapore, ut dicit defectum diligentia debitur, qui habet rationem culpar, & culpam Deus non præfinivit; sive loquatur de reapore, ut dicit defectum diligen-

tia supererogatoris; quia Deus datus homini gratiam sufficientem ad proficiendum in predestinatione. Quamquam in sensu composite verum sit, necesse est, quod homo non attingat maximum perfectionem, si Deus eam non præfinivit, quia non est necessitas antecedens, sed concomitans; adeoque contingentiam oppositi non tollens magis, quam præscientiam eam tollat. Hic ille. A quo si petas: ecquid est præfinitio? Respondeo n. 593. circa finem: Est decretum divinitatis voluntatis absolutum & efficax, quo voluntatem effectum esse futurum, antequam abolutum & efficaciter velit esse, aut velit permittere esse ea, & consequenter antequam ea prædicta, per quam tanguam per media vel occasions effectus mandandus est executionis.

Ex qua descriptione patet Primum, quod non præfiniuntur nisi fines, non autem ipsa metit, præterquam dum respectu alterius medi habitant rationem finis, v.g. bona electorum openij, non sunt præfinita, ut sunt media ad vitam eternam; sunt tamen præfinita, ut sunt finis gratiae, per quam sunt. Ex quo (inquit Theod. sup. n. 597.) & similibus exemplis colligetur, quando varia media quodam ordine ad unum finem referuntur, idem decretum voluntatis divinitatis postea esse præfinitionem, & simplicem definitionem respectu diverolorum; ut in exemplo dato, voluntas dandi bona opera electis est simplex definitionem respectu voluntatis dandi vita eterna, est autem præfinitio respectu voluntatis dandi gratiam bene operandi, donec ad voluntatem medi, quod est prius in executione, deveniatur, quod non est præfinitum. Sic ille.

Patet 2. omnes fines fore prædefinitos, dum nulla sit ratio aliquem excipiendi. Hinc tamen de malis inferis: ergo numerus reprobatorum est in simpliciter præfinitus. Ratio malorum consequitur: quia ille numerus non habet simpliciter rationem finis, sed potius rationem cuiusdam deficiens à fine hominis, ac solidum est medium, vel potius occasio, quâ Deus uitetur ad offensionem sua justitiae, vel etiam ad bonum electorum. Secundum quid tamen (inquit Smiling. sup. n. 599.) dici potest ille numerus præfinitus, neque respectu aliorum mediiorum, per que mandatur executioni, eorum scilicet, per que damnatis penam infligit Deus, ut sunt carcer, & ignis inferni, denegatio gratiae, & luminis gloriae &c. quia antequam haec Deus ordinaret ad præferre, voluit efficaciter & absolute tot & tales damnari, & potius haec voluntate & prædilectioni annexâ, voluit talia damnationis eorum media: quia tamen nec est præfinitus reprobatorum numerus antea præsumit peccatum finale, nec antea voluntatem permittendi illud, aut ponendi vel permittendi causas occasionesque peccandi, & quia per illam permissionem peccati, & per peccatum ipsum, ejusque causas & occasionses reprobri ad suæ reprobationis effectum perveniant; hinc est, quod reprobationis effectus, seu numerus reprobatorum non sit simpliciter præfinitus seu non præfinitus respectu omnium, per quæ mandatur executioni. Ita Theod.

Negat

Nequè secundum eundem Auctorem excipiendus est ab hac regula generali finis, qui elenctus est ratiocinio certa & determinata media, vel occasione, dummodo ille sit volitus sub ratione finis, & hæc sub ratione mediorum, id est, finis sit volitus, ut gratiâ cuius media sunt eligenda, & media sint volita propter finem, ita ut finis sit ratio volendi media, non contraria. Accipere exemplum: prius secundum rationem Dei vult homini beatitudinem sub ratione præmii, ut propter quod vult ei merita, quād velit ei merita propter illud; licet jam, postea hæc voluntate meritorum & præsentiâ eorum, velit ei beatitudinem, tanquam effectum meritorum in genere causæ efficiens; & hoc sensu aliquando dicamus, Deum velle homini præmium propter merita, sicut prima voluntas præmii, etiam sub ratione præmii non sit propter merita. Itaque in executione Deus dat gloriam ut primum propter merita, & in illo ordine gloria ut primum non est præfinita, secundus in ordine intentionis.

Aliud est de voluntate supplicii, si comparetur cum voluntate permisiva peccati, & ejus præscientia. Item de voluntate dandi penitentiam, vel gratiam ut remissam peccati, prout vult Smis. sup. n. 596. &c. 599. juxta ea, que alibi docuit, scilicet n. 259. ubi ait permissionem peccati esse effectum prædestinationis, tametsi non sit de cœpta voluntate præfinita, sed tanquam voluntate exequente, utpote quæ habeat ratione mediæ tantum, & non finis, ne alioquin Deus debeat censeri velle peccatum: de qua controverfa vide quæ dixi Sect. 4. præsent. Disput. Concluſ. 4. non est opus hic ea repeterem.

Nec obstat jam dictis, quod Deus nequeat defiſire, ut ignis calefaciat, nisi simul definiat vel supponat, ignem habiturum potentiam calefaciām, & sic de aliis rebus naturalibus. Nam disparitas est (ut recte notat Smis. sup. n. 599.) quod calor non solum competat igni, ut mediū ad calefaciendum; verum etiam, & primò quidem tanquam proprietas connaturalis, requisita ad esse ignis: Deus autem non prius decrevit, quod ignis calefaceret, quād decreverit, quod ignis esset; adeoque haberet omnes suas connaturales proprietates, cùm illa operatio sit finis connaturalis ignis, & Deus non prius voluerit aliquid rei finem suum connaturalem vel supernaturalem, quād eam voluerit esse cum omnibus suis proprietatibus connaturalibus; sed simul vult rem eum suis proprietatibus esse, & ob talium finem esse. Hæc ille. Sed nunquid actus bonus proprietatis naturalis, requisita ad esse voluntatis, ita ut Deus non prius decrevit voluntatem esse, quād bene operari? Manifestum est, quod non. Cur ergo debeat Deus simul decernere, quod voluntas sit & bene operetur? Tu cogita.

Ego dico, Græcos Patres non contrariari huic præfinitioni bonorum aetuum, v.g. D. Damasc. l. 2. de Fide cap. 30. ubi ait: Prescit (Deus) sicut, que in nostra potestate atque arbitrio sit, at non item ea præfinit. Id, inquam, dictum

non officit nostræ doctrinæ: nam mox subdit: ^{nam} Neque enim vitium admitti vult, nec rursus virtuti ^{D. Damasc.} vim affert. Loquitur ergo de præfinitione afferente necessitatem simpliciter, qualis non est nostra præfinitio, ut patet ex dictis. Consummatis intellige, quod habet eod. lib. cap. 29.

Quæ (inquit) in potestate nostra sita sunt, non providentia (sic licet simpliciter necessitanti) sed libero nostro arbitrio assignari debent. Verum tamen (ut recte S. Prosper. ad cap. Gall. cap. 14.) Fides & charitatis opera, atque in eis usque in finem perseverantia, quia homini per Dei gratiam conferuntur, recte prædestinata dicuntur. Tam ergo in errore est, qui infidelitatem impiorum ad Dei constitutionem refert, quam qui fidei justitiaeque Sanctorum non Deum profiteretur auctorem. Ergo & providentia divinae assignari debent non necessitanti; sed optimè consonanti libero nostro arbitrio. Hinc Damasc. sup. d. cap. 30. Ceterum (inquit) nobis liberum est vel in virtute persestare, Deumque nos ad eam vocarem sequi, vel à virtute abcedere, hoc est, in virtute barere, ac diabolum, qui citra vim (id est necessitatem) ullam ad id nos vocat, ducent sequi. Cur ita? Vt (auditis Augusti. S. Aug. num. lib. 2. cont. Faustum c. 5.) liberum arbitrium voluntatis, quo vel bene vel malè vivitur propter iustum judicium Dei ab omni necessitate vinculo vindicemus. Infallibiliter licet quidpiam eveniat eo modo, quo per providentiam, atque ad eō per prædestinationem dispositum est.

Sed nunquid per prædestinationem dispositum est, ut gloria detur ex prævisis meritis? Pro parte affirmativa adducuntur ab Adversariis nonnulla multa testimonia Patrum, præsertim Græcorum, quæ sedulus Lectio repertit apud Smis. sup. n. 481. & sequentibus. Responsionem ad ea habet idem Auctor num. 602. & sequentibus. Ubi bene norat, quædam ex illis non esse alieujus auctoritatis, ut quæ ex scriptis Origenis, Hieron. in Epist. Pauli, Ambrosii, Theodoreti, Theophylacti, Oecumenii, Sedulii in easdem Epist. Arnobii in Psal. Aug. lib. de Prædest. & grat. & lib. de Prædest. Dei, Ruperti in Match. Clement. Rom. ex lib. Recognitionum, & Chrysostomi Homil. de Esau & Jacob desumuntur. Nam Origines variè erravit circa materiam prædestinationis; alia autem opuscula aut non sunt eorum Auctorum, aut certè infecta sunt hæret. Pelagianâ. Vide Smis. sup. n. 602.

Præterea monet idem Auctor, tam Græcos Patres, quād Latinos, qui ante exortam Pelagi hæreticorum scriperunt de gratuita prædestinatione, & gratia necessitate, pauca & obscurius esse locutos, eo quod toti essent intenti, ut liberum arbitrium defendenter contra Manichæos; cuius arbitrii libertate ita subinde extollunt, ut gratiâ illi postponere, & meritis liberi arbitrii tribuere videantur, qui eoru loquendi modus, cùm alii constet eos de gratuita prædestinatione, & gratia necessitate recte sensisse, benignè est interpretandus, ut alibi diximus ex D. Aug. His prænotatis, ad ea testimonia, quæ rite ex SS. Patribus Augustino & aliis citantur,

B b Responſa

^{230.}
Anglorum
debet ex
prævisis
meritis
Smilingi

^{231.}
Aliqua testi
simonia
Patrum pro
parte non
alicuius aut
auctoritatis.

232. Respondeo cum eodem Auctore n. 604. a-
liqua intelligenda est de electione temporali
ad fidem, aut justificationem; & ita dicunt; Deum
eligerem homines, quos & quando novit vocanti
obtemperaturos: quo proinde loquendi modo
non significatur prioritas praesentiae respectu
electionis aeternae, quasi sit illius ratio seu causa,
sed prioritas praesentiae respectu temporalis
executionis quod donum fidei & justificatio-
nis.

*Alio de elec-
tione aet-
erna in ex-
ecutione.*

S. Aug.

Alia loquuntur de electione quidem aeternae, sed in ordine executionis; vel si in ordine intentionis, non assignant causam, sed effectum electionis: ut sensus hec dicit S. Aug. de Prædest. SS. cap. 17. in principio: *Intelligamus ergo vocationem, quā sunt electi*, sit, quod gratia seu nostra cooperatio cum gratia sit causa effectus electionis. Unde sequitur: *Non qui eliguntur, quia crediderunt; sed qui eliguntur, ut credant.* Ergo electi est causa fidei, & non effectus. Nam (ut ibidem ait) si propterea electi erant, quoniam crediderant; ipsi eum prius utique eleganter credendo in eum, ut eligi mererentur. Et intrè: *Elegit ergo Deus fideles, sed ut sint, non quia jam erant.* Apolofolus tac. dicit (cap. 2. v. 5.) Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? Eligendo ergo facit divites in fide, sicut heredes regni. Reste quippe in eis hoc eligere dicitur, quod ut in eis faciat, eos elegit. Quasi diceret, per gratiam fieri electi vel eligendos, idem est, ac fieri hoc, ad quod à Deo electi sunt, & quod per electionem Deus in ipsis facit.

233. *Quā ratio-
ne sit in
nostra po-
testate eligi
a Deo.*

*S. Prosp. lib. 2. de Votac.
Gent. c. 35.*

S. Aug.

Et secundum hoc intelliguntur SS. Patres, quando dicunt, in nostra potestate esse eligi, aut Deum per gratiam facere eligendos, vel denique electos cooperari ad hoc, ut electi sint. Frustrè dicitur (inquit S. Prosp. lib. 2. de Votac. Gent. c. 35.) quod ratio operandi non sit in electis, cum etiam ad hoc operentur, ut electi sint. Id est, ut sup. dixi, nostra cooperatio cum gratia est causa effectus electionis. Non ergo in nostra potestate est eligi, sed quod merita sunt causa electionis in executione; sive in nostra potestate est, quod electionis effectum, scilicet aeternam beatitudinem consequamur per bona opera.

Hinc quando D. Aug. de Prædest. SS. c. 10. ait, praesentiam posse esse sine prædestinatione, non est conversio, loquitur de praesentia consequente, ut alibi adhuc dixi, & satis colligitur ex eo, quod sequitur: *Prædestinatione quippe Deus ea præscivit, que fuerat ipse facturus...* Praescire autem potens est, eriam quia ipse non facit, sicut quacumque peccata. Praescire, inquam, non illa praesentia, quæ fundatur in prædestinatione, quia Deus non prædestinas peccatas, sed alia, de qua dicit idem S. Doct. lib. 9. de Trinit. cap. 10. Neque vitiorum nobis notitia displicet, sed ipsa vita. Nam (ut ibidem ait) *Definita intemperantiam, verbumque ejus dicere pertinet ad artem morum; esse autem intemperantem ad id pertinet, quod illa arte culpatur.* Atque ita (teste eodem) *arts Dei nescit vita, & judicat vita; nescit faciendo, judicat arguedo.*

Atque ut esset sermo de praesentia simplicis

intelligentie, nihil facit contra nos. Nam si quis diceret, ignem non posse esse sine calore, posse tamē calorem esse sine igne, v.g. in ære, non significaret, calorem ignis esse causam ignis, sed effectum & proprietatem inseparabilem; nec significaret, calorem ignis esse posse sine igne, sed alium calorem sine igne esse posse. Ergo non consumiliter hic argendum de praesentia & de prædestinatione: tametsi August. diceret, non destinationem non posse esse sine praesentia; sed è converso praesentiam sine prædestinatione, per hoc non significaret, praesentiam esse causam prædestinationis; sed ad summum esse ejus effectum aut aliquid inseparabilem conexum: nec significaret, praesentia eorum que Deus facturus fuerat, posse esse sine prædestinatione; sed aliam praesentiam, scilicet quæ fera, quia ipse facturus non fuerat. Quenam rem hic, utrum praesentia meritorum, seu merita in praesentia Dei sint causa prædestinationis, vel potius, vice versa, prædestinatione causa meritorum.

Alia loca D. Augustini, quæ obisci solent, explicari sufficienter possunt de electione in ordinis executionis; putò illud, quod hinc Serm. 7. de Verb. Domini: *In hoc capitulo disimus, quoniam quos voluit Dominus, hos elegit.* Elegit autem (ut dicit Apolofolus) & secundum suam gratiam, & secundum illorum justitiam. Quam electi sunt in infernū explicat dicens: *Ego ille elegi, quia vidi mentes eorum, de me proficiens, non de se.* Ergo non loquitur de ordine intentionis, sed de solo ordine executionis, sicut temporis, ut Aliqui existimant. Vide que super dixi de hoc testimonio, & cognoscere nihil facere contra nos.

Ceterum quando Anselmus & Aug. concordiam nostræ libertatis cum prædestinatione comparant concordia praesentia cum eadem libertate, non volunt per omnia similitudinem esse inter prædestinationem & praesentiam, comparatas cum nostro libero arbitrio; sed in hoc solo constituant similitudinem, quod non est prædestinatione, nec praesentia ordine naturae. *Deus causatus præcedunt determinatione liberam voluntatis, differunt tamen est, quod prædestinatio sit causa concomitans, secundus praesentia, quæ est quid consequens, vel etiam concomitans, ast non per modum causa.* Hinc quod dicit Ansel. lib. de Concord. &c. c. 2. *Prædestinatione, quæ non mutatur, non prædestinat, nisi sicut est in operatione, intellige, concomitante, non antecedente.*

Hæc, puto, sufficiunt, ut quis probabiliter nobiscum dieere possit. *Prædestinationem hennim absoluere & efficere ad determinatum gradum gloriae non possunt, sed supponit in praesentia divina ipsius merita & rationalem perseverantiam in gratia.* Quam doctrinam videtur tradere Concl. Valentini sub Lethario Imperatore c. 3. hisce verbis: *Patimus prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem: in electione tamen salvandorum misericordiam Dei præcedere mustum bonum, in damnatione autem periturorum merita malum præcedere justum Dei iudicium.* Respon-

dēn Adversarii: Concilium loqui de prima vocatione. Sed contrā est; quod etiam illa committat reprobis; ergo ad minus includitur perseverantia, quae, cū in executione supponatur merita, intelligi debet de intentione.

Interior oppositum sententiam, quæ asserit, Deum non prædestinatus ad gloriam efficaciter ullus, qui eam consequuntur propter merita, ante merita prævisa, sed propter illa, tenet noster Poneius, dicens eam esse communiorum inter Recentiores, & à Scoto probabiliter tecum 1. dist. 41. ubi post diversas relatas opiniones de hac controvèrsia sic tandem concludit n. 13. in fine: De iſu opinionibus omnibus, quia apóstolus videtur disputationis de ista materia ad Rom. in fine cap. 11. quasi totum imperficiens relinque: O aliquid (inquit) divitiarum sapientie & scientie Dei. Et: Quis novit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? Id ē, ne sintanda de profundo, secundum dictum Magistri, eum in profundum, eligatur, quæ magis placet, dum tamen salvetur libertas divina sine aliqua iniustitia. & alia, que salvanda sunt circa Deum, ut liberanter eligentem, & qui aliam opinionem conuerit, respondet ad eum, qua scīta sunt contra eam.

Respondet porro Poneius sup. n. 21. & 22. Scripturas & SS. Partes intelligi debere de electione prædestinationum ad gratiam omnem, quam non merentur, & ad gloriam etiam, non in se, quasi Deus expressè veller dare ipsi gloriam, antequam prævidet eorum merita; sed in causa efficaciter perducta ad gloriam. Hæc autem electio coincidit cum electione ad gratiam talium cum finali perseverantia: quia enim, quicunque habuerit, talem gratiam, habebit infallibiliter tanta media, & qui habuerit tota merita, & perseveraverit usque in finem, habebit vitam æternam; hinc qui eligitur ad illam gloriam, & perseverantiam, eligitur ad gloriam; ac proinde, quibus Deus voluit istam gloriam & perseverantiam, possunt dici vocati secundum propostum, alii vero non. Respondet secundum: in Deo posse ponere electionem ad gloriam, distinctam ab electione ad gratiam, sed conditionata tantum, v. g. Volo dare Petrum aeternam, si habueris tanta merita; quæ voluntas solū recipit prædestinatio; quia multi reprobi aliquando habent majora merita, quam prædestinari. Porro ex hac voluntate conditio natu oritur, quod, quando Deus videt electos habere tota merita, ita disponit res, ut ad finem perseverent; atque adeò donum perseverantiae, & propositum Dei in hanc voluntatem refundi potest. Hæc summatum ex Poncio sup.

Quomodo autem sint redargenda, satış patet ex hactenus dictis pro Conclusione, in quam, ut supra indicavi, magis inclinat Scotorum, & idē etiam nobis magis placet. Interē liberum sit uniuersique, etiam Scotis, eam relinquere, & adhærere sententiæ Ponci, quæ & ipsa neque fidei, neque bonis moribus repugnat. Ec uisque adhuc de prædestinatione ex meritis propriis; sed nunquid eadem ratio de meritis alienis, ita ut, sicut prædestinationis

totalis, id est, quoad omnes ejus effectus nemo seu Christus, aut purus homo sibi ipsi fuit causa meritoria; sic etiam prædestinationis alterius quod omnes ejus effectus nemo, vel Christus, vel purus homo, fuerit aut esse poterit causa meritoria? Dico Primo, eritque in ordine

CONCLUSIO V.

Christus est causa meritoria prædestinationis omnium aliorum hominum, saltem in executione, quoad omnes effectus, qui ipfis dantur.

Quarè addam hanc particulam: *Quoad omnes effectus &c. patebit ex dicendis: Sed cur ponitur, interrogat, quipiam ly Saltem in executione?* Quia, respondeo, satis dubium est, an etiam in intentione, volo autem in Conclusione, quod certum est. Igitur Christum esse causam meritoriam prædestinationis omnium hominum in executione, saltem quoad alios quos ejus effectus, est lenititia satis communis, quam tener noster Smiling, & diffusè propugnat sup. n. 61. 8. & sequentibus, existimans eam tam certam esse, quam (inquit) est certum, quod omne bonum salutare prædictum (ut puta gratia & gloria) in tempore detur electis intuitu meritorum Christi; nam huic annexum est, etiam ab aeterno, saltem secundum ordinem executionis, voluisse, & prædestinasse Deum, illud bonum dare proper merita Christi. Illud autem primum videtur de fide, ut probatur in materia de Incarnatione tractando de merito Christi. Ita Theod. Itēque Felix noster de Prædict. cap. 4. diffe. 4. n. 1. sic ait: *Certum est, secundum omnes Theologos, Christum Dominum esse causam prædestinationis hominum, ut patet ex illo ad Ephel. 1. v. 4. Elegit nos in ipso.* Et infra v. 5. *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum.*

Notat autem tripliciter Christum posse esse causam, vel exemplarem, ita ut Christi prædestinatione sit exemplar prædestinationis nostræ; vel finale, ita ut prædestinationis nostra sit proper gloriam Christi; vel meritoriam, ita ut merita Christi fuerint prævisa & acceptata ut motivum, proper quo nos prædestinavit. Atque in primis indubitatum est, Christum Dominum fusile causam exemplarem ex illo ad Rom. 8. g. 29. *Quos præscivit & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui.* Nam ad exemplum prædestinationis Christi omnes prædestinati sunt; quia sicut Christus prædestinatus est ad gratiam & gloriam, ita & nos; & sicut Christi prædestinatione fuit ab aliis meritis propriis, sic & nostra.

Unde bene dixit Aug. de Dono & persever. c.

24. Nullum est illustrium prædestinationis exemplum, Probatu

re quam ipse Iesus Quisquis fidelis vult eam be-

nè intelligere attendat ipsum, atque in illo inveniat

342.

Conclusio
hac est com-
munis. Nam
tenet Smisi.

343.

Christus
tripliciter
est causa
nostra præ-
destinationis.

Primo est
causa ex-
emplaris, scilicet
Apost. ad
Rom. 8.

344.

S. Aug.

Tomus II.